

FAKTASERIE OM PENSIONERNA

Hur är pensionärernas ekonomiska levnadsförhållanden?

Rapport 3

korrigerad 2022-02-07

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Förord.....	1
Sammanfattning	2
1. Inledning	5
2. Exempel på tidigare studier	8
2.1. Socialdepartementets redovisningar.....	8
2.2. Andra studier om pensionärers disponibla inkomster	10
2.3. Pensionärernas syn på sin ekonomi	11
2.3.1. Undersökningen om levnadsförhållanden	11
2.3.2. Pensionsmyndighetens studie bland 70 till 75-åringar	12
3. Pensionärernas inkomster och ekonomiska standard	13
4. De disponibla inkomsterna	16
4.1. Pensionärernas disponibla inkomster	16
4.1.1. Pensionärernas individuella inkomster motsvarar 65 procent av inkomsten för 20 till 64-åringar	16
4.1.2. Pensionärernas ekonomiska standard motsvarar 79 procent av standarden för 20 till 64-åringar	17
4.2. Kvinnorna har genomgående lägre inkomster än männen.....	19
4.3. Stora skillnader i inkomst mellan sammanboende och ensamstående	20
4.4. Stora skillnader i inkomster beroende på var pensionären bor	22
5. Förmögenheterna	23
5.1. Uppgifter om finansiella förmögenheter.....	23
5.2. Uppgifter om reala förmögenheter.....	24
5.3. Pensionärerna har den största förmögenheten	25
5.4. Sammanboende och män har högst förmögenhet	26
5.5. Pensionärernas förmögenheter per kommun	27
6. Utgifterna	28
6.1. Vilka är utgifterna och hur är de skattade.....	28
6.2. Redovisning av kronor kvar efter utgifter.....	29
6.3. Kvar efter utgifter per kommun.....	30
7. Slutkommentar och iakttagelser	32
8. Erata	35

Förord

Pensionssystemet, pensionerna och pensionärernas ekonomi har debatterats allt intensivare under de senaste åren och kan antas fortsätta vara i fokus. Helt naturligt finns det olika intressen i pensionsdebatten och därmed förmedlas delvis olika bilder av hur det står till med pensionerna och pensionssystemet.

Pensionsmyndigheten har inget uppdrag att driva en viss linje i pensionsdebatten och kommer inte att göra det heller. Däremot har vi i uppdrag att *följa, analysera och förmedla ålderspensionssystemets utveckling och effekter för enskilda och samhälle*. I syfte att bidra till att pensionsdebatten vilar på saklig grund har Pensionsmyndigheten initierat en faktaserie där vi kommer att redovisa fakta och fördjupning i frågor som vi bedömer vara centrala.

Denna rapport är den tredje i serien. Två stycken har redan publicerats och därefter kommer ytterligare tre rapporter publiceras enligt följande:

1. Är pensionerna tillräckliga? 12 november 2021
2. Hur typiskt är ett typfall? 17 december 2021
3. Hur är pensionärernas ekonomiska levnadsförhållanden? 17 januari 2022
4. Hur kan pensionsgapet mellan könen minska inom ramen för pensionssystemet? 14 februari 2022
5. Hur ser pensionerna ut för utrikes födda? 28 mars 2022
6. Varför finns det fattiga pensionärer – vilka är de och hur kan de bli färre? 9 maj 2022

Vi hoppas med dessa rapporter ge bra och relevant underlag för debatten om pensionerna och ett svar på frågan: Hur står det till med pensionerna och pensionssystemet?

Stockholm i januari 2022

Ole Settergren
Analyschef

Sammanfattning

Rapporten belyser pensionärernas totala levnadsförhållanden, det vill säga inte bara inkomster från pensionssystemet. Rapporten visar att pensionärernas samlade ekonomi allmänt sett är god i förhållande till övriga befolkningens ekonomi. Såväl inkomsterna som förmögenheterna är dock ojämnt fördelade både bland pensionärerna och bland befolkningen i övrigt.

Pensionsmyndighetens bedömning att pensionärernas ekonomi allmänt sett är god innebär dock inte att den ekonomiska situationen är god för alla pensionärer. Sämst ekonomi har äldre ensamstående pensionärer, en grupp med övervägande andel kvinnor.

Den disponibla medianinkomsten, det vill säga inkomsten efter skatt och inklusive bidrag, bland pensionärerna var ungefär 15 000 kronor per månad under 2019. Det innebär att hälften av pensionärerna hade en individuell inkomst över 15 000 kronor per månad efter skatt och hälften en inkomst under 15 000 kronor per månad efter skatt. Medianinkomsten i åldern 20 till 64 år, var under samma år ungefär 23 000 kronor per månad vilket innebär att pensionärernas individuella disponibla inkomster var 65 procent av inkomsten bland befolkningen som var 20 till 64 år.

Inkomsterna är inte jämt fördelade mellan inkomstgrupper, åldersgrupper och kön. Generellt sett har yngre pensionärer större inkomster än äldre och män större än kvinnor. Exempelvis hade den femtedel män med högst inkomster i åldersgruppen 66 till 70 års ålder en individuell disponibel inkomst över 33 100 kronor per månad, vilket motsvarar 144 procent av medianinkomsten bland befolkningen som var 20 till 64 år. Bland kvinnorna i samma åldersgrupp hade en femtedel en disponibel inkomst över 24 700 kronor per månad, vilket motsvarar 107 procent av den yngre befolkningens inkomster. Vidare hade en av fem män äldre än 80 år en disponibel inkomst under 13 100 kronor per månad och en av fem kvinnor i samma åldersgrupp en inkomst under 12 000 kronor per månad, vilket motsvarar 57 respektive 52 procent av medianinkomsten i åldern 20 till 64 år.

Tar man även hänsyn till familjesituationen, det vill säga om pensionären bor ensam eller tillsammans med någon, förtydligas pensionärernas ekonomiska levnadsförhållanden ytterligare. För att ta hänsyn till försörjningsbördan i olika hushåll, det vill säga hur många som bor i hushållet och som ska försörjas av den gemensamma inkomsten, divideras hushållets disponibla inkomst med antalen så kallade konsumtionsenheter i hushållet. Den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet, vilket brukar benämnas som ekonomisk standard, ger en mer rättvisande bild i jämförelsen av det ekonomiska levnadsförhållandet mellan olika hushållstyper. De som är sammanboende förutsätts ha gemensam ekonomi samtidigt som deras gemensamma utgifter inte fördubblas jämfört med

ensamboende. Skalan för konsumtionsenheterna är fastställd av SCB och bygger bland annat på budgetberäkningar utförda av Konsumentverket.

Pensionärernas ekonomiska standard, när hushållets ekonomi beaktas, var 79 procent av standarden bland befolkningen som var 20 till 64 år. Att pensionärernas ekonomiska standard är högre än deras individuella disponibla inkomster i förhållande till den yngre befolkningen beror på familjesituationen. Bland den yngre befolkningen finns en stor grupp barnfamiljer och ensamstående med barn vars hushållsinkomster ska täcka fler utgifter. Den relativa standarden bland pensionärerna blir därför bättre när hushållets hela ekonomi beaktas eftersom pensionärerna generellt sett inte har försörjningsbörd för barn.

Rapporten visar att det är stora skillnader i ekonomisk standard mellan sammanboende och ensamstående pensionärer. De sammanboende männen och kvinnorna i åldern 66 till 70 år hade en ekonomisk standard motsvarande 114 respektive 105 procent av den ekonomiska standarden i åldern 20 till 64 år. De ensamstående männen och kvinnorna i samma åldersgrupp hade en ekonomisk standard motsvarande 75 respektive 69 procent av den yngre befolkningens standard. Lägst ekonomisk standard inom pensionärskollektivet förekommer bland de äldsta pensionärerna. Den ekonomiska standarden bland de ensamstående kvinnorna äldre än 80 år motsvarar 58 procent av den ekonomiska standarden bland 20 till 64-åringarna. Bland de ensamstående männen äldre än 80 år motsvarar den ekonomiska standarden 65 procent av standarden bland 20 till 64-åringarna. Vidare hade en av fem ensamstående kvinnor äldre än 80 år en ekonomisk standard under 50 procent av standarden bland 20 till 64-åringarna. Gruppen ensamstående äldre än 80 år består av ungefär 216 000 kvinnor och 75 000 män.

Den disponibla inkomsten såväl som den ekonomiska standarden skiljer sig också beroende på var i landet pensionären bor. Högst disponibel medianinkomst per konsumtionsenhet 2019 var det i Danderyd kommun, med 31 451 kronor per månad, motsvarande 132 procent av den ekonomiska standarden bland 20 till 64-åringarna i hela riket. Lägst disponibel medianinkomst var det i Dorotea kommun, med 15 700 kronor per månad, motsvarande 66 procent av den ekonomiska standarden bland 20 till 64-åringarna i hela riket.

För att få en bättre bild av pensionärernas ekonomiska levnadsförhållanden har även förmögenheter beaktats. Förmögenheten består dels av finansiella förmögenheter i form av sparande på exempelvis bankkonto, investeringssparkonto eller depåkonto, och dels av reala förmögenheter i form av fastighet.

Sedan förmögenhetsskatten avskaffades 2007 saknas dock registerdata på finansiell förmögenhet. Till denna rapport har skattade förmögenhetsuppgifter för 2019 framtagna av SCB använts. Vad gäller real förmögenhet finns uppgifter om taxeringsvärden för småhus och tomtmark med mera men inom ramen för denna rapport har Pensionsmyndigheten inte haft tillgång till taxeringsvärdet av den bostad som individen är folkbokförd. Vidare saknas registerdata om värdet för bostadsrätter. Vår bedömning är att

de skattade förmögenheterna för 2019 som redovisas i rapporten underskattar de verkliga förmögenheterna för många individer men att uppgifterna ändå ger en rimlig lägstanivå av förmögenhetsuppgifter.

Den skattade genomsnittliga nettoförmögenheten, utöver den egna bostaden, bland pensionärerna var 115 000 kronor under 2019. Det är drygt sex gånger så hög förmögenhet som finns i åldersgruppen 20 till 64 år.

Förmögenheterna är inte jämt fördelade utan koncentrerade dels till den majoritet som äger sin bostad och dels till de högre percentilgrupperna. Ensamstående pensionärer har genomgående lägre förmögenhet än sammanboende. Den skattade medianförmögenheten för en ensamstående kvinna eller man vid 65 års ålder är noll kronor. Den sammanboende kvinnan och mannen har dock en medianförmögenhet på 215 000 kronor respektive 193 000 kronor. Rapporten visar också att den rikaste femtedelen av 65-åringarna som äger sin bostad, drygt 16 100 personer, hade en nettoförmögenhet över 1,5 miljon kronor utöver bostaden. Bland 80-åringarna som äger sin bostad hade den rikaste femtedelen, cirka 9 200 personer, en förmögenhet över 1,2 miljoner kronor utöver bostaden. Samtidigt skattas att hälften av alla pensionärer inte har någon finansiell förmögenhet alls, inom alla åldersgrupper och oavsett boendeform.

Även förmögenheterna skiljer sig mycket beroende på var i landet pensionären bor. Högst förmögenhet per individ 2019 var det i Danderyd kommun, med en median på 1,5 miljoner kronor totalt för en pensionär, utöver den egna bostaden. Lägst förmögenhet var det i Bjuv kommun, med en median på 8000 kronor.

Rapporten gör ett försök att relatera pensionärernas disponibla inkomster till deras utgifter. Utgifterna skattas dels med hjälp av mikrosimulerade boendekostnader på individnivå och dels genom en fast utgiftsnivå som bygger på Konsumentverkets beräkningar. Genom att dra av dessa utgifter från inkomsterna ges en viss bild vilka ekonomiska marginaler en genomsnittlig pensionär har efter att boendekostnader och vanliga levnadskostnader som el och livsmedel är betalda. Resultatet följer i mångt och mycket det som ses för disponibla inkomster, det vill säga att män generellt sett har större marginaler jämfört med kvinnor. För kvinnor äldre än 80 år så har en av fem kring som mest 1261 kronor över per månad efter att boende, el och mat är betalt.

På kommunal nivå har pensionärerna i Danderyd kommun mest kvar efter sina nödvändiga utgifter, med en median på 15 291 kronor per månad. Minst antal kronor kvar efter utgifter är det för pensionärerna i Dorotea kommun, med en median på 5 511 kronor.

1. Inledning

I Pensionsmyndighetens rapport *Är pensionerna tillräckliga?*¹, som ingår i samma faktaserie som denna rapport, redovisades pensionärernas inkomster från det allmänna pensionssystemet och tjänstepensionssystemet. Den rapporten konstaterar dels att vad som är en tillräcklig pension är en värderingsfråga som det inte finns ett objektivt svar på, men att tillräckligheten åtminstone kan värderas utifrån lagstiftarens mål med inkomstpensionssystemet och grundskydden. Utifrån lagstiftarens mål med pensionssystemet konstaterades i rapporten att grundskydden per definition ger en tillräcklig pension. Däremot är den allmänna inkomstpensionen och premiepensionen i förhållande till slutlön inte tillräcklig för ett standardtypfall. De faktiska utbetalda pensionerna i förhållande till slutlön når dock i genomsnitt upp till lagstiftarens ambitionsnivå. Huruvida pensionen av individen själv uppfattas som tillräcklig är naturligtvis en individuell värdering.

Pensionernas storlek säger dock inte allt om hur den faktiska ekonomin ser ut för pensionärerna. Andra inkomster och förhållanden kan ofta ha en stor och avgörande betydelse för den samlade ekonomiska situationen. Denna rapport är en fortsättning på föregående rapport och visar en bredare bild av pensionärernas ekonomiska levnadsförhållanden, dock utan försök att värdera huruvida levnadsförhållandena är tillräckliga eller inte. För att redovisa de ekonomiska levnadsförhållandena presenteras pensionärernas samlade disponibla inkomster och hur dessa förhåller sig till den övriga befolkningens. Disponibla inkomster är de inkomster en person har efter skatt, det kan röra sig om inkomster som lön, pension, bidrag eller kapitalinkomster. De disponibla inkomsterna som redovisas är både på individnivå och per konsumtionsenhet. De disponibla inkomsterna på individnivå ger dock ingen bra bild av de ekonomiska levnadsförhållandena. När pensionärernas ekonomiska levnadsförhållanden ska analyseras, och jämföras med varandra och med övriga befolkningen, ger disponibel inkomst per konsumtionsenhet en mer rättvisande bild än vad individuella inkomster gör. Detta relativa mått brukar benämnas som ekonomisk standard. Inkomstmåttet ekonomisk standard innebär att hushållets samlade disponibla inkomst divideras med den konsumtionsvikt som gäller för hushållet. Enkelt uttryckt är en konsumtionsenhet en individ som har tilldelats en konsumtionsvikt beroende på vilket typ av hushåll individen tillhör. Tanken är att vissa hushållsgemensamma utgifter blir mindre kostsamma när de delas i ett hushåll och dessa stordriftsfördelar ska speglas när vi ser till ekonomisk standard. Till exempel har en ensamboende individ en vikt på ett i konsumtionsenhetsskalan, men ett sammanboende par utan barn en gemensam hushållsvikt på cirka ett och ett halvt. Det betyder att för ett sammanboende par delas deras gemensamma disponibla inkomst genom ett och ett halvt för att få fram deras ekonomiska standard som sedan kan

---

¹ Pensionsmyndigheten 2021. Faktaserie om pensionerna. *Är pensionerna tillräckliga? Rapport nr 1.*

jämföras med den ensamboende individens ekonomiska standard. Skalan för konsumtionsenheterna är fastställd av SCB och bygger bland annat på budgetberäkningar utförda av Konsumentverket.

Rapporten redovisar även skattade uppgifter för pensionärernas förmögenheter och hur dessa förhåller sig till övriga befolkningens förmögenheter. Pensionärernas disponibla inkomster relateras även till bostadskostnader och levnadsomkostnader. Beskrivningen av de ekonomiska levnadsförhållandena görs genom tvärsnittsanalys för inkomståret 2019. Rapporten fokuserar således på pensionärernas nuvarande ekonomiska situation. Pensionsmyndigheten avser i en uppföljande rapport redovisa hur enskilda pensionärs ekonomiska standard har förändrats över en längre tidsperiod.

I Pensionsmyndighetens faktaserie kommer pensionärernas levnadsförhållande analyseras ytterligare i rapport 6 *"Varför finns det fattiga pensionärer-vilka är de och hur kan de bli färre?"* med planerad publicering i maj 2022. Vidare kommer kvinnors och mäns pensioner analyseras närmare i rapport 4 i faktaserien *"Hur kan pensionsgapet mellan könen minska inom ramen för pensionssystemet?"* och utrikes föddas pensioner analyseras i rapport 5 *"Hur ser pensionerna ut för utrikes födda?"* med planerade publiceringar i februari respektive mars 2022.

Nedan redovisas demografiska fakta över antalet ensamstående och sammanboende pensionärer inom olika åldersgrupper och kön. I den här rapporten definieras en person som pensionär om denne under 2019 tog ut minst hälften av sin inkomstpension, tilläggspension, garantipension eller hade en utbetalning av äldreförsörjningsstöd. Andelen som tar ut mindre än hälften av sin inkomstpension är dock försumbar och denna avgränsning påverkar inte de resultat som redovisas i rapporten. De som endast har uttag av utländsk pension, änkepension, premiepension eller tjänstepension utan att samtidigt ta ut sin inkomst- eller garantipension, eller har äldreförsörjningsstöd, ingår inte i pensionärskollektivet som analyseras i denna rapport.

Totalt sett tog 2 102 625 personer ut minst hälften av sin inkomstpension, garantipension eller hade äldreförsörjningsstöd under 2019. Av dessa var 1 121 852 kvinnor, varav nästan hälften var ensamstående, och 980 773 män, varav en av tre var ensamstående. Notera bland annat att i gruppen äldre än 80 år finns drygt 216 000 ensamstående kvinnor och 75 000 ensamstående män.

Tabell 1 Demografiska fakta, antal pensionärer inkomståret 2019

Åldersgrupp	Ensamstående kvinnor	Sammanboende kvinnor	Ensamstående män	Sammanboende män
61–64 år	11 016	34 476	15 605	35 982
65 år	14 174	29 138	13 246	28 467
66–70 år	93 916	170 555	75 334	178 504
71–75 år	113 165	168 547	75 945	190 550
76–80 år	102 189	101 073	54 182	128 387
äldre än 80 år	216 066	67 537	74 648	109 923

I rapporten delas pensionärerna genomgående in så kallade percentilgrupper. Pensionärernas inkomster och förmögenheter redovisas i analysen genom den 20 percentilen, medianvärdet, och den 80:e percentilen. Medianvärdet visar den inkomst eller förmögenhet som ligger i mitten av fördelningen, det vill säga att hälften av pensionärerna har en inkomst eller förmögenhet under detta värde och hälften över värdet. De 20 procent av pensionärerna som har lägst inkomst eller förmögenhet, tillhör de den 20:e percentilgruppen och har således en inkomst eller förmögenhet under detta percentilvärde. Det betyder vidare att 80 procent av pensionärerna har inkomst eller förmögenhet högre än detta värde. De 20 procent av pensionärerna som har de högsta inkomsterna eller förmögenheterna ingår i den 80:e percentilgruppen och har en inkomst eller förmögenhet över detta värde. Genomgående i rapporten kommer den 20:e och 80:e percentilen att refereras till som en av fem eller en femtedel för att förenkla och förklara proportionerna.

2. Exempel på tidigare studier

2.1. Socialdepartementets redovisningar

Pensionärernas ekonomiska levnadsförhållanden har tidigare studerats och redovisats i ett antal rapporter av Socialdepartementet. I Ds 1999:5 *Sämre för mig, bättre för oss-Pensionärernas inkomstutveckling studerad i ett individperspektiv* konstaterades att pensionärernas disponibla inkomster på individnivå under perioden 1991 till 1996 hade minskat. I åldersgruppen 66 till 72 år var minskningen 4,1 procent, i åldersgruppen 73 till 79 år 1 procent och i åldersgruppen 80 till 86 år 2,5 procent.² Pensionärernas inkomstutveckling under dessa år på 90-talet jämfördes sedan med en jämförelseperiod 1984–1989. Jämförelsen visar att de tre pensionärsgруппerna fick reallt ökade inkomster under andra hälften av 80-talet och att de disponibla inkomsterna ökade med 2,7 procent, 4,6 procent respektive 1,9 procent under perioden. I jämförelsen mellan inkomstutvecklingen på 90-talet och 80-talet hade samtliga åldersgrupper fått en försämrad inkomstutveckling men de äldsta pensionärerna hade klarat sig bäst. Inkomstutvecklingen bland de äldsta pensionärerna under perioden 1991 till 1996 var 4,4 procentenheter lägre än samma grups inkomstutveckling under perioden 1984 till 1989. Ungdomar 18 till 29 år var den grupp vars inkomstutveckling minskat mest, med 27 procentenheter lägre inkomstutveckling under perioden på 90-talet. Medelålders 30 till 59 år hade minskat näst mest med 9,8 procentenheter. Rapporten konstaterade således att pensionärerna hade skyddats bäst genom 90-talets lågkonjunktur.

Socialdepartementets rapport från 1999 redovisar även hur pensionärernas inkomststandard förändrades under perioden 1991 till 1998 i relation till övriga befolkningen. På gruppnivå hade pensionärerna lägre inkomststandard än både unga (18–29 år) och yngre medelålders (30–44 år) 1991 medan de hade en högre inkomststandard än både unga och yngre medelålders 1998. Äldre medelålders (45–65 år) hade högst inkomststandard under hela perioden.³

I en efterföljande rapport, Ds 2002:14, *Gyllene år med silverhår-För vissa eller för alla?*, analyserades hur den därpå följande perioden påverkade pensionärerna ekonomiska levnadsförhållanden under hela 1990-talet. Rapporten konstaterade att på gruppnivå hade de disponibla inkomsterna för pensionärerna varit oförändrade under 1990-talet, men att de pensionärer med höga inkomster i början av 1990-talet fått försämrade inkomster och att de med låga inkomster fått förbättrade inkomster. Vidare konstaterade rapporten att pensionärerna på gruppnivå förbättrat sin relativa inkomststandard i förhållande till övriga befolkningen. Inkomststandarden hade under perioden 1991 till 1999 ökat från 81 procent av övriga

---

² Ds 1999:5 *Sämre för mig Bättre för oss*, sidan 19.

³ *Ibid*, sidan 39.

befolkningens inkomststandard till 89 procent. Rapporten jämförde även förmögenhetssituationen 1999 bland pensionärerna och övriga befolkningen. Pensionärerna hade 1999 en medianförmögenhet på 250 000 kronor netto, inklusive förmögenhet i form av bostad. Befolkningen i stort hade samma år en medianförmögenhet på 90 000 kronor. Pensionärernas förmögenheter var med andra ord nästan tre gånger så hög som medianförmögenheten i samhället. En av fem pensionärer hade dock ingen nettoförmögenhet alls.⁴

I Ds 2011:42 *Efter 65-inte bara pension* konstaterades att pensioneringsåret i allt mindre grad är 65 år och att allt fler tar ut pension både innan och efter 65 års ålder. Allt fler äldre kombinerar också pensionsuttag med en arbetsinkomst och det svenska pensionssystemet ger stor flexibilitet vid utträdet av arbetslivet. Rapporten redovisar bland annat att den genomsnittliga inkomsten för 66 åringar under 2009 motsvarade 96 procent av deras tidigare inkomst som 61 till 63 åringar. Vidare konstateras att pensionärer långt ifrån är en homogen grupp och att skillnaden i ekonomisk standard är stor bland pensionärerna, precis som bland den övriga befolkningen.⁵

Under perioden 2004 till 2009 hade pensionärskollektivet en sämre utveckling av den disponibla inkomsten än de i förvärsaktiv ålder. Förklaringen till detta är dels att prisutvecklingen var lägre än löneutvecklingen vilket gjorde att garantipensionen och prisindexerade tjänstepensioner hamnade efter. Inkomstskillnaderna förstärktes även genom införandet av jobbskatteavdraget. Rapporten *Efter 65-inte bara pension* konstaterade vidare att nyblivna pensionärer har en tredjedel högre ekonomisk standard än pensionärskollektivet som helhet. De som hade sämst ekonomi var ensamstående och äldre pensionärer. Sammanboende pensionärsers ekonomi uppgavs motsvara 92 procent av de förvärsaktivs medan exempelvis ensamstående kvinnors ekonomi motsvarade 63 procent.⁶ Vad gäller förmögenheten så konstaterar rapporten att åldersgruppen 65 till 74 år hade den största nettoförmögenheten 2007, både vad gäller kvinnor och män. Den näst högsta nettoförmögenheten fanns i åldersgruppen äldre än 75 år bland män och i åldersgruppen 50 till 64 år bland kvinnor. Nettoförmögenheten var mer än dubbelt så hög i pensionärskollektivet som i åldersgruppen 30 till 49 år och mer än fem gånger så hög jämfört med åldersgruppen 20 till 29 år. I rapporten redovisades även pensionärernas utgifter, där det konstaterades att utgifterna generellt faller med stigande ålder. Det är utgifterna kopplade till kultur och restaurangbesök där den tydligaste nedgången kan ses, samtidigt som stora utgifter som boendekostnad ligger kvar på samma nivå oavsett ålder. En

---

⁴ Ds 2002:14, Gyllene år med silverhår-För vissa eller för alla?

⁵ Ds 2011:42, Efter 65-inte bara pension

⁶ Ds 2011:42, Efter 65-inte bara pension.

viss ökning kopplat till hälsovård ses med ökande ålder, framförallt jämfört med åldersgrupperna yngre än 65 år.⁷

2.2. Andra studier om pensionärers disponibla inkomster

OECD följer årligen pensionärers relativa levnadsstandard inom OECD-länderna. I den senaste versionen av deras årliga rapport ”*Pensions at a glance*” redovisar de att för OECD som genomsnitt har personer över 65 år i genomsnitt 88 procent av resterandes befolknings ekonomiska standard, med hänsyn tagit till hushållsammansättningen och OECDs skala för konsumtionsenheter. I Sverige var den är ekonomiska standarden bland befolkningen äldre än 65 år 86,3 procent av den ekonomiska standarden bland hela befolkningen under 2019. Det är en ökning av pensionärernas ekonomiska standard med 8,2 procentenheter från år 2000.⁸

Under 2021 publicerade Alecta resultat gällande pensionärers inkomster som de baserar på data från SCB. Studien inkluderade alla deklarerade inkomster, det vill säga även till exempel löner och olika bidrag. Alecta analyserade inkomsterna hos alla bosatta i Sverige mellan 55 och 85 år och fokuserade särskilt på årskullarna födda 1941, 1943, 1946 och 1950. I snitt hade dessa årskullar en disponibel inkomst 2019 som motsvarade 75 procent av deras tidigare inkomster vid 62 års ålder. Vidare redovisade Alecta att var fjärde svensk får en bättre ekonomi efter pensionering än vad de hade vid 62 års ålder. En förklaring till detta är de grundskydd som finns i systemet, till exempel garantipension och bostadstillägg, som höjer nivåerna för dem som åren innan pensionen har haft låga inkomster, till exempel på grund av arbetslöshet eller sjukdom. Studien visar även att varje årskull får en bättre inkomst än föregående årskullar. Som ett exempel hade enligt studien en 66 åring 6000 kronor mer i disponibel inkomst per månad under 2019 jämfört med 66 åringarna 2007, uttryckt i fasta priser.⁹

Alecta resonerar vidare att utgifterna för en pensionär oftast sjunker delvis för att kostnader för saker som pendling till jobbet eller införskaffande av nytt bohag inte längre behövs, men också eftersom det inte längre finns hemmaboende barn att försörja. Det finns därmed en möjlighet att den minskade inkomsten kompenseras av en ännu större minskning av utgifter.¹⁰

Forskaren Johannes Hagen presenterade på under hösten 2021 resultat gällande pensionärernas inkomster baserat på SCB data. Resultaten visar att för den femtedel av pensionärerna med lägst inkomst, den första kvintilen, så ökar den disponibla inkomsten efter pensioneringen. De med de lägsta pensionerna hade således en lägre inkomst åren innan pensionsuttaget än

---

⁷ Ds 2011:42, Efter 65 – inte bara pension, sidan 78.

⁸ OECD 2021. *Pensions at a Glance 2021*, sidan 185.

⁹ https://www.alecta.se/pensionarerna_ekonomi, hämtat: 2022-01-10

¹⁰ 75 procent av inkomsten efter pension? Svar i Alectas inkomststudie. | Alecta 2021

den inkomst de fick som pensionärer. För den femtedel med högst disponibla inkomster innan pensionsuttaget är ersättningsgraden runt 85 procent de första åren efter pensionsuttaget och sju år efter pensionsuttaget är ersättningsgraden runt 75 procent. Hagen visar även att både de med lägst inkomster såväl som de med högst inkomster fått det bättre i fasta priser och att den totala pensionen nästan följt med löneutvecklingen under perioden 1992 till 2019 medan den allmänna pensionen halkat efter.¹¹

2.3. Pensionärernas syn på sin ekonomi

2.3.1. Undersökningen om levnadsförhållanden

Statistiska centralbyrån genomför löpande Undersökningen av levnadsförhållanden (ULF), vilket är en urvalsundersökning där personer intervjuas gällande bland annat sin ekonomi. I den finns flera dimensioner som breddar bilden av pensionärernas ekonomi och deras uppfattning om den. I detta avsnitt kommer vi att fokusera på andelen som kan anses ha ekonomiska problem, hur många som oroar sig för sin ekonomi och hur många som har kontantmarginaler för oförutsedda utgifter. Uppgifterna gäller för år 2020.

Pensionärer är den grupp i samhället som oroar sig minst över sin ekonomi. Enbart 10 procent av pensionärerna oroar sig över sin ekonomi jämfört med 21 procent av de som fortfarande arbetar. Bland gruppen arbetslösa och studenter är andelen som oroar sig över sin ekonomi 59 respektive 26 procent.¹² Det är också en mycket låg andel av pensionärerna som har ekonomiska problem enligt undersökningen, 0,6 procent av pensionärerna, anses tillhöra denna grupp. Andelen har dessutom sjunkit över tid, från 1,9 procent 2008. Bland gruppen som befinner sig i arbete är andelen som har ekonomiska problem 2,6 procent. Motsvarande siffror för de arbetslösa är 12,7 procent och för studenter 4,9 procent.¹³

Bland pensionärerna saknar 11,9 procent en kontantmarginal, det vill säga de skulle inte klara av en oförutsedd utgift på 12 000 kronor utan att behöva låna pengar. Bland gruppen som befinner sig i arbete ligger andelen på 14,7

---

¹¹ SNS föredrag 28-10-2021

¹² Oro över ekonomin definieras i undersökningen som de som svarar ja på frågan: "Är du orolig för hur det ska gå med din/hushållets ekonomi under det närmaste året?". Se: *Andel som oroar sig för sin ekonomi 2020* (scb.se)

¹³ Ekonomiska problem definieras i undersökningen som de som under de senaste 12 månaderna har sagt sig kommit efter med att betala antingen 1. avgift till bostadsrättsföreningen/hyra 2. räntor och amorteringar på bostaden 3. räkningar för el, gas, vatten, sophämtning eller liknande. Källa siffror: <https://www.statistikdatabasen.scb.se/sq/118933>

procent. För de arbetslösa saknar 64 procent en kontantmarginal och bland studenter är det 30,2 procent.¹⁴

2.3.2. Pensionsmyndighetens studie bland 70 till 75-åringar

I Pensionsmyndighetens rapport *Blev det som du tänkt dig – en studie bland 70 till 75-åringar* konstateras att en tredjedel av 70 till 75-åringarna uppger att de är nöjda med sin ekonomiska situation, medan en dryg tredjedel uttrycker att de är missnöjda. Hälften i undersökningen svarar att de har en sämre pension idag jämfört med när de började ta ut sin pension och att nivån på deras pension inte blivit som de förväntat sig. Orsaken att vissa får ut mindre pension efter 70 års ålder än vad de inledningsvis hade är att tjänstepension har betalats ut under fem år och därefter minskat eller upphört.¹⁵

---

¹⁴ Att sakna en mindre kontantmarginal definieras som svara nej på frågan: "Skulle du/ditt hushåll inom en månad klara av en mindre oväntad utgift på 12 000 kronor utan att låna eller be om hjälp?". Källa siffror: <https://www.statistikdatabasen.scb.se/sq/118934>

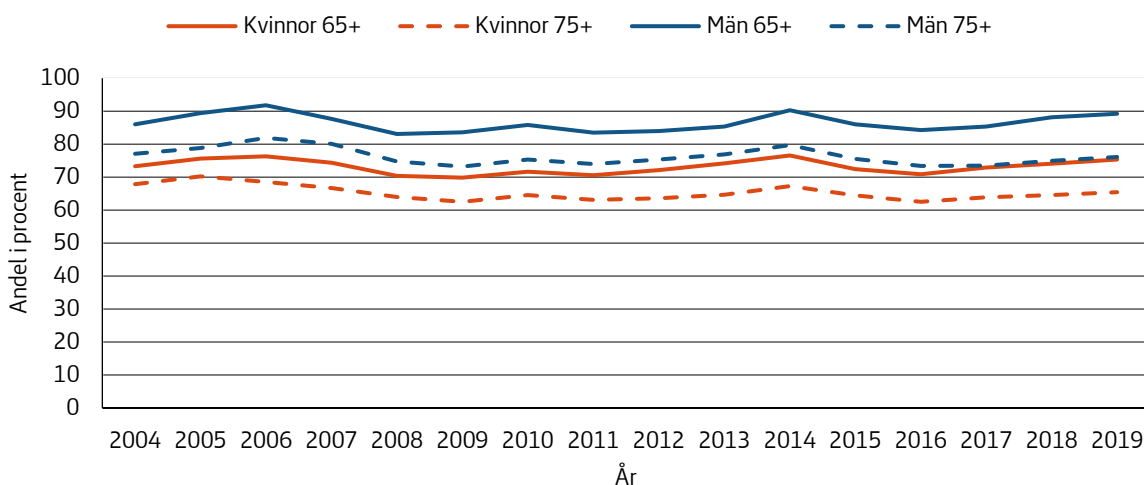
¹⁵ Pensionsmyndigheten (2021). *Blev det som du tänkt dig – en studie bland 70 till 75-åringar*

3. Pensionärernas inkomster och ekonomiska standard

Pensionssystemet är skapat utifrån att pensionerna ska ge en tillräcklig ekonomisk standard, utan hänsyn till övriga inkomster. I Pensionsmyndighetens tidigare rapport i faktaserien, *Är pensionerna tillräckliga?*¹⁶, redovisades pensionerna före och efter skatt 2019. Bland annat redovisades att för hela gruppen pensionärer var medianen för den totala pensionen efter skatt 15 100 kronor per månad för män och 11 500 kronor per månad för kvinnor. Genomsnittlig total pension för alla åldrar av pensionärer var 59 procent av genomsnittlig förvärvsinkomst för personer i åldern 20–64 år.

Rapporten redovisade även den ekonomiska standarden för äldre än 65 år i förhållande till åldersgruppen 20 till 64 år. Den ekonomiska standarden skiljer sig mellan könen och olika åldersgrupper, där äldre kvinnor har lägst ekonomisk standard och yngre män har högst. Den ekonomiska standarden bland äldre än 65 år i förhållande till åldersgruppen 20 till 64 år var dock högre än om vi endast jämför pensionen med förvärvsinkomsten. Som framgår av figur 1 har den ekonomiska standarden för pensionärerna i förhållande till den yngre befolkningens standard varit relativt konstant sedan 2004.

Figur 1 Pensionärernas ekonomiska standard som andel av den yngre befolkningens ekonomiska standard, 2004–2019

Not. Figuren visar kvoten mellan medianen av ekonomisk standard i respektive åldersgrupp relativt åldersgruppen 64 och yngre. Medianen för ekonomisk standard i åldersgruppen 64 år avser samtliga personer i åldersgruppen, det vill säga både kvinnor och män oavsett om de är pensionärer. Källa: Eurostat och egna beräkningar.

¹⁶ Pensionsmyndigheten 2021. Faktaserie om pensionerna. *Är pensionerna tillräckliga? Rapport nr 1.*

Den viktigaste förklaringen till att pensionärernas ekonomiska levnadsstandard som andel av levnadsstandarden i åldersgruppen 20 till 64 år är högre än pensionerna som andel av förvärvsinkomsterna är hushållssammansättningen. Hushållets levnadsstandard beror inte endast på hushållets ekonomi utan också på hur många personer som ingår i hushållet, vilket beaktas i måttet.

Figur 2 nedan ger ytterligare förklaringar varför pensionärernas ekonomiska levnadsstandard i förhållande till levnadsstandarden i åldersgruppen 20 till 64 år är högre än pensionsinkomsterna i förhållande till förvärvsinkomsterna. En förklaring är att arbetsinkomster fortfarande är en betydande del fram till 70 års ålder. Arbetsinkomster står för nästan hälften av 65-åringarnas medelinkomst och en tiondel av 70-åringarnas medelinkomst 2019. I figur 1 och figur 2 ingår både de som tagit ut sin pension och de som inte gjort det i varje åldersgrupp. Men även om vi endast ser till pensionärerna är arbetsinkomster fortfarande av betydande grad. Pensionsmyndigheten redovisade i rapporten *Att vara jobbonär – en lönsam affär*¹⁷ att 4 av 10 pensionärer i åldersgruppen 62 till 66 år hade en arbetsinkomst utöver sin allmänna pension under 2019. I åldersgruppen 67 till 71 år arbetade fortsatt 1 av 5 pensionärer i olika grad.

Den högre relativa levnadsstandarden jämfört med pensionen förklaras också, dock till en mindre del, av övriga beskattningsbara inkomster som är en högre andel av den totala inkomsten efter 65 års ålder än vad den är innan dess. De övriga beskattningsbara inkomsterna består i huvudsak av änkepension bland de äldre och övriga socialförsäkringar; som arbetslöshetsersättning, sjukpenning, sjukersättning och föräldrapenning, bland de yngre. Även bidragen ger en procentuellt sett något högre inkomstökning för de äldre än 65 år än för de åldersgruppen 20 till 64 år. Det är dock endast bland de äldre än 86 år som bidragen som andel av den totala inkomsten 2019 överstiger genomsnittet i åldersgruppen 20 till 64 år.

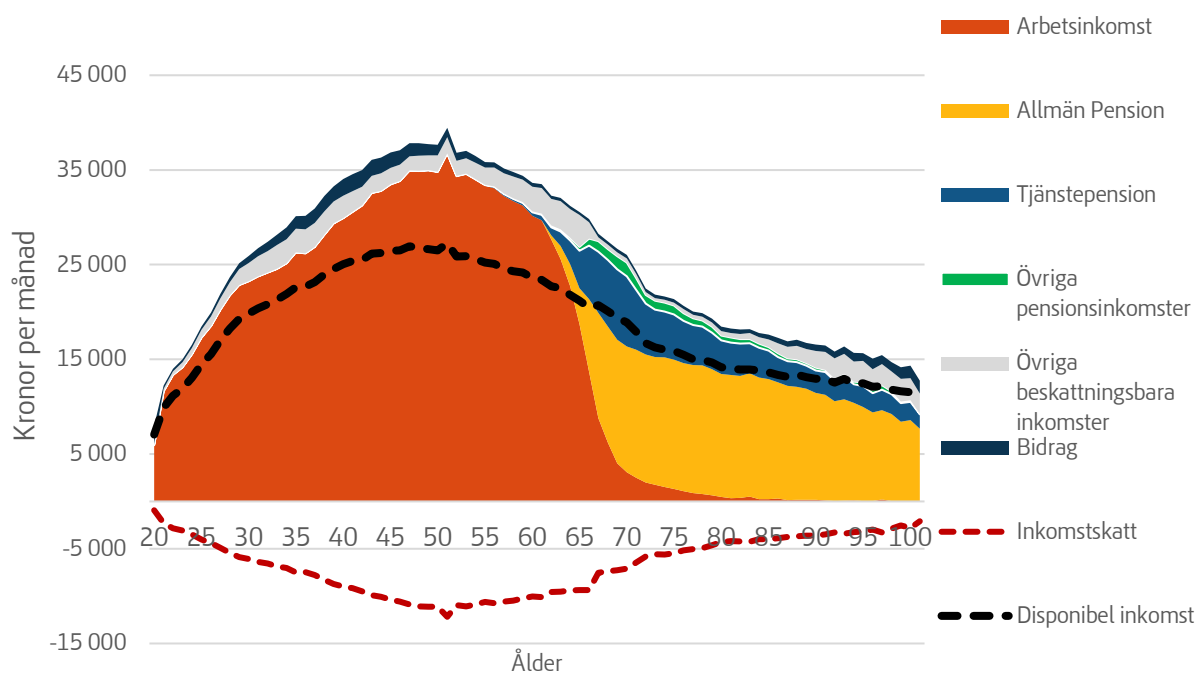
Figuren nedan visar att pensionen stod för knappt hälften av 65-åringarnas medelinkomster 2019 innan skatt, varav 26 procentenheter kom från den allmänna pensionen och 19 procentenheter från tjänstepensionen. Bland 70-åringarna stod pensionen för 88 procent av medelinkomsten, varav den allmänna pensionen stod för 56 procentenheter och tjänstepensionen för 26 procentenheter. Vid 85 års ålder stod pensionen för 92 procent av medelinkomsten innan skatt, varav 73 procentenheter kom från den allmänna pensionen och 16 procentenheter från tjänstepensionen. Tjänstepensionens lägre andel av den totala pensionen förklaras sannolikt av tidsbestämda uttag som upphör vid exempelvis 70 och 75 års ålder men också av att yngre generationer har fått högre avsättningar till sina tjänstepensioner.

---

¹⁷ Pensionsmyndigheten 2021. *Att vara jobbonär – en lönsam affär*

Figur 2 Medelinkomster 2019 per inkomsttyp och ålder

4. De disponibla inkomsterna

De disponibla inkomsterna kan antingen redovisas på individnivå eller per konsumtionsenhet, det vill säga med hänsyn tagen till ekonomin för hela hushållet.

I denna rapport redovisas de disponibla inkomsterna på båda sätten. Den disponibla inkomsten består av summan av alla inkomster inklusive bidrag minus skatt.

För att jämföra skillnader i det ekonomiska levnadsförhållandet mellan individer behöver dock även hushållets gemensamma ekonomi beaktas. För att ta hänsyn till försörjningsbördan i olika hushåll, det vill säga hur många som bor i hushållet och som ska försörjas av den gemensamma inkomsten, divideras hushållets disponibla inkomst med antalen så kallade konsumtionsenheter i hushållet. Den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet ger en mer rättvisande bild i jämförelsen av ekonomin mellan olika hushållstyper. Det relativa måttet brukar benämnas som ekonomisk standard. Skalan för konsumtionsenheterna är fastställd av SCB och bygger bland annat på budgetberäkningar utförda av Konsumentverket. För att beräkna den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet divideras hushållets disponibla inkomst med den konsumtionsvikt som gäller för hushållet. Ensamboende får konsumtionsvikten 1,0 medan sammanboende utan barn får vikten 1,51. Finns barn i hushållet får första barnet 0–19 år vikten 0,52 medan andra och påföljande barn 0–19 år får vikten 0,42. En ytterligare vuxen i hushållet får vikten 0,6.

4.1. Pensionärernas disponibla inkomster

4.1.1. Pensionärernas individuella inkomster motsvarar 65 procent av inkomsten för 20 till 64-åringar

De individuella disponibla inkomsterna var under 2019 som högst vid 46 års ålder för att därefter minska, se figur 3. Den disponibla medianinkomsten vid 46 års ålder uppgick till 27 200 kronor per månad. Medianinkomsten bland pensionärskollektivet, i denna rapport de som tagit ut minst 50 procent allmän pension eller har äldreförsörjningsstöd, var ungefär 15 000 kronor per månad under 2019. Det innebär att hälften av pensionärerna hade en individuell disponibel inkomst över 15 000 kronor per månad och hälften en inkomst under 15 000 kronor per månad. Medianinkomsten bland befolkningen i arbetsför ålder, 20 till 64 år, var under samma år ungefär 23 000 kronor per månad vilket innebär att pensionärernas individuella disponibla inkomster var ungefär 65v procent av inkomsten bland befolkningen 20 till 64 år, eller 55 procent av 46 åringarnas medianinkomst på individnivå.

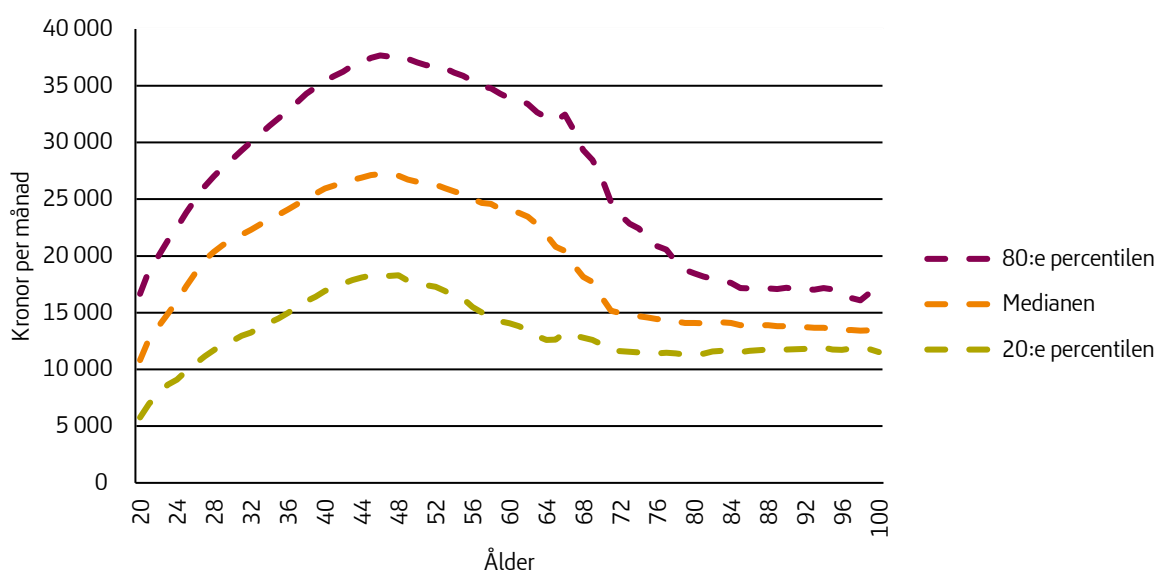
Pensionärernas individuella inkomster är dock inte jämnt fördelade mellan inkomstgrupper, kön eller åldersgrupper. Inkomstskillnaderna är däremot något mer sammanpressade bland pensionärerna än vad de är hos den yngre

befolkningen. Skillnaderna minskar även generellt sett med åldern bland pensionärerna.

Den individuella disponibla medianinkomsten för en pensionär är vid 65 års ålder ungefär densamma som för en 29 åring, drygt 20 800 kronor per månad. Vid 70 års ålder är medianinkomsten snarare på samma inkomstnivå som för 24-åringar, för att därefter sjunka ytterligare. För den femtedel av pensionärerna med de allra lägsta inkomsterna, illustrerat i figur 3 som den 20:e percentilen, är skillnaden i inkomst mellan pensionärer och 20 till 64 åringar i samma percentilgrupp mindre än för övriga grupper.

För femtedelen med de lägsta inkomsterna är 65 åringarnas disponibla inkomster i nivå med 30-åringarnas, ungefär 12 600 kronor i månaden, för att sedan fortsatt sjunka under 28 åringarnas inkomstnivå vid 85 års ålder, drygt 11 300 kronor per månad. Det innebär således att 20 procent av 65 åringarna hade en individuell disponibel inkomst under 12 600 kronor per månad, medan 80 procent av 65-åringarna hade en inkomst däröver, och att 20 procent av 85 åringarna hade en individuell disponibel inkomst under 11 300 kronor per månad, och 80 procent en inkomst däröver.

Figur 3 Individuell disponibel inkomst under 2019

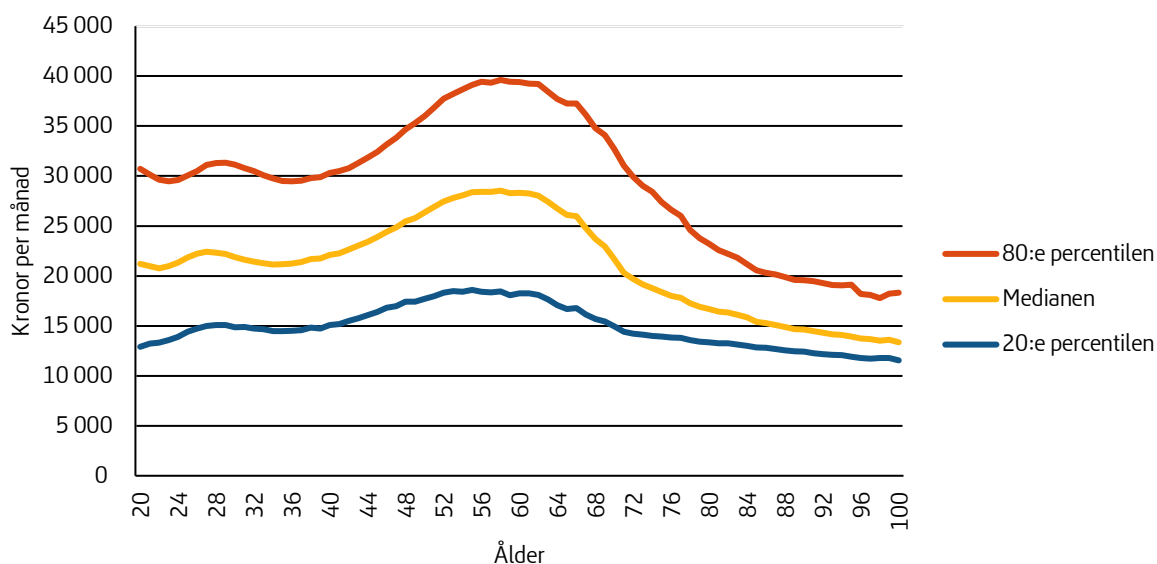

4.1.2. Pensionärernas ekonomiska standard motsvarar 79 procent av standarden för 20 till 64-åringar

De disponibla inkomsterna per konsumtionsenhet är som högst mellan 50 och ungefär 63 års ålder, vilket kan ses i figur 4. Den högsta disponibla inkomsten i form av medianinkomst per åldersgrupp var under 2019 vid 58 års ålder, och uppgick till drygt 28 500 kronor per månad. Medianinkomsten bland pensionärskollektivet var 18 900 kronor per månad under 2019. Medianinkomsten bland befolkningen i åldern 20 till 64 år var under samma år knappt 23 800 kronor per månad, vilket innebär att pensionärernas ekonomiska standard var 79 procent av inkomsten bland befolkningen 20 till 64 år, eller 66 procent av 58 åringarnas ekonomiska standard. Att pensionärernas ekonomiska standard är högre än deras individuella

disponibla inkomster i förhållande till den yngre befolkningen beror på familjesituationen. Bland den yngre befolkningen finns en stor grupp barnfamiljer och ensamstående med barn vars hushållsinkomster ska täcka fler utgifter. Den relativa standarden bland pensionärerna blir därför bättre när hushållens hela ekonomi jämförs eftersom pensionärerna generellt sett inte har hemmavarande barn att försörja.

Figur 4 Disponibel inkomst per konsumtionsenhet under 2019

Precis som för de individuella inkomsterna är inte heller inkomsterna per konsumtionsenhet jämnt fördelade mellan inkomstgrupper, åldersgrupper och kön. Den disponibla medianinkomsten per konsumtionsenhet för en pensionär är vid 65 års ålder ungefär densamma som för en 50 åring, drygt 26 000 kronor per månad. Vid 70 års ålder är medianinkomsten per konsumtionsenhet snarare på samma inkomstnivå som för 20-åringar. Att notera är dock att 20-åringarnas medianinkomst på hushållsnivå är nästan dubbelt så hög som deras individuella inkomst, sannolikt på grund av att många är hemmaboende eller folkbokförda hos föräldrar. För den 20:e percentilen är 65 åringarnas disponibla inkomster i nivå med 46-åringarna, knappt 17 000 kronor i månaden.

För den femtedel av pensionärerna med de allra lägsta inkomsterna är skillnaden i inkomst mellan pensionärer och 20 till 64 åringar i samma percentilgrupp mindre än för övriga grupper, i likhet med jämförelsen över de individuella disponibla inkomsterna som presenterades i figur 3. Den yngre befolkningens inkomster per konsumtionsenhet är dock betydligt högre än vad den är på individnivå. Exempelvis har 20 procent av alla yngre än 27 år en individuell disponibel inkomst under 11 100 kronor per månad, se figur 3, medan 20 procent i samma åldersgrupp hade en disponibel inkomst per konsumtionsenhet, se figur 4, under 15 000 kronor per månad, en skillnad på 3 900 kronor. Jämför vi med 85-åriga pensionärer hade 20 procent en individuell disponibel inkomst under 11 500 kronor per månad och en disponibel inkomst per konsumtionsenhet under 12 800 kronor, en skillnad på 1 300 kronor. Förklaringen är inte att gruppen yngre än 27 år är

sammanboende i högre utsträckning än 85-åringarna utan snarare att hushållets gemensamma inkomster är högre bland de yngre.

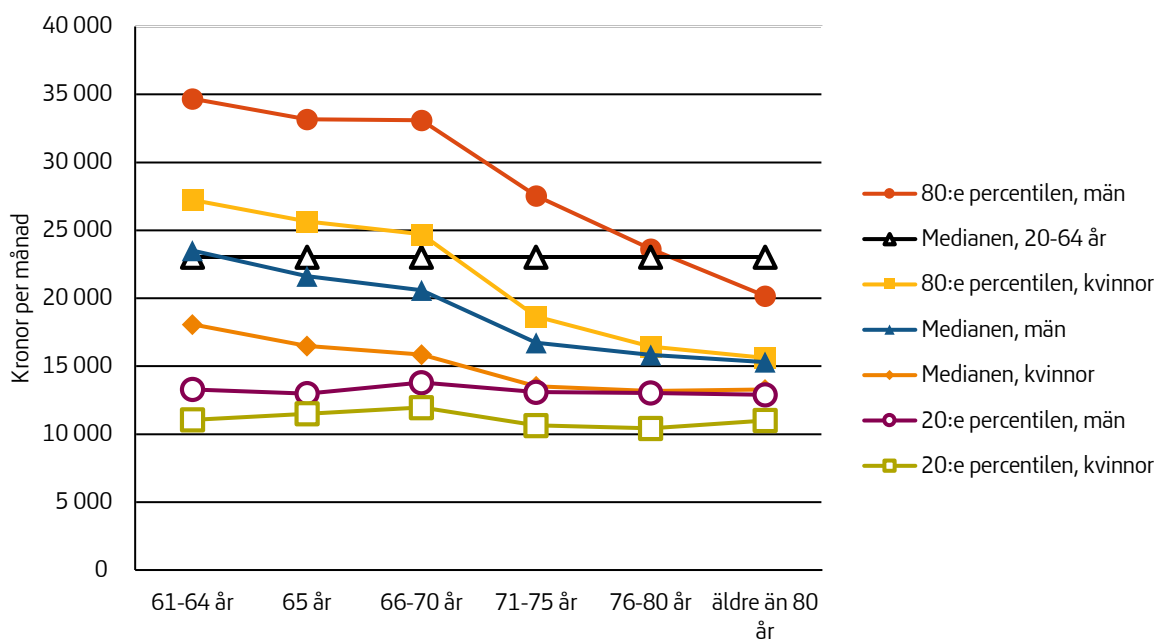
4.2. Kvinnorna har genomgående lägre inkomster än männen

I figur 5 nedan redovisas pensionärernas individuella disponibla inkomster inom olika åldersgrupper uppdelat på kön. I likhet med figur 3 och 4 visar figuren att inkomstskillnaderna mellan inkomstgrupper minskar med åldern men här visas också skillnaden mellan kvinnors och mäns inkomster. Även inkomstskillnaden mellan könen minskar med åldern men fortgår vid alla åldrar. För den 65-åriga kvinnan och mannen med medianinkomst är den individuella disponibla inkomsten per månad 16 500 kronor respektive 22 600 kronor, en skillnad på 5 100 kronor. För medianpensionären är kvinnornas disponibla inkomst drygt 4 700 kronor lägre per månad i åldersgruppen 66 till 70 år och 2 000 kronor lägre per månad i åldersgruppen äldre än 80 år.

Den disponibla inkomsten för den 80:e percentilen är 33 100 kronor i månaden bland män i pensionärsgruppen 66 till 70 års ålder och 24 700 kronor bland kvinnor, en skillnad på 8 400 kronor per månad. I samma percentilgrupp bland pensionärerna 80 år eller äldre uppgår mäns disponibla inkomst till ungefär 20 200 kronor per månad och kvinnornas till 15 600 kronor, en skillnad på 4 600 kronor per månad.

För grupperna med lägst inkomster blir könsskillnaderna minst vilket främst beror på att de i högre grad får garantipension och bostadstillägg vilket har en utjämnande effekt på tidigare inkomstskillnader. Fortfarande är det dock skillnader i disponibel inkomst mellan könen.

Figur 5 Individuell disponibel inkomst under 2019

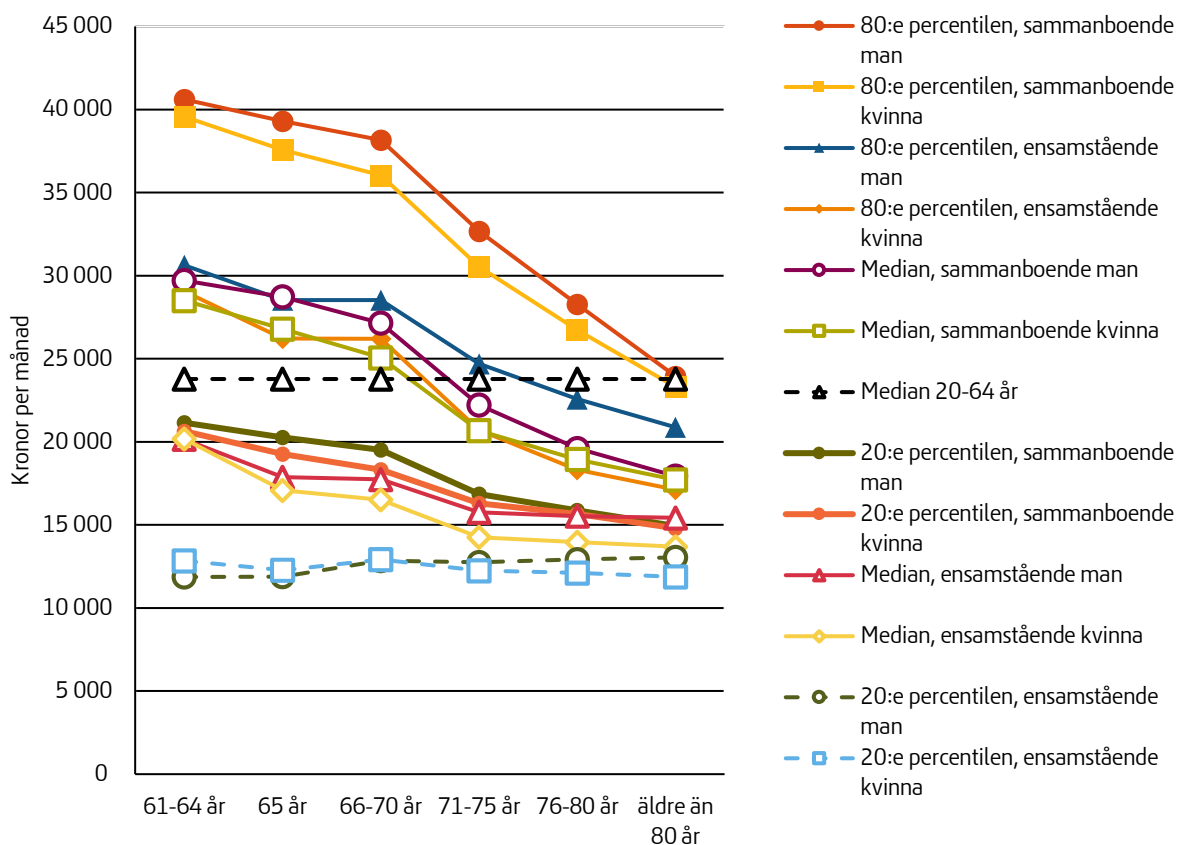

4.3. Stora skillnader i inkomst mellan sammanboende och ensamstående

Lägger vi till även familjesituationen, det vill säga om pensionären bor ensam eller tillsammans med någon, förtydligas pensionärernas ekonomiska levnadsförhållanden ytterligare. Eftersom den disponibla inkomsten i detta avsnitt redovisas per konsumtionsenhet, utifrån storleken på hushållet, blir skillnaden mellan könen mindre för de som är sammanboende, men skillnader finns fortfarande kvar. De största skillnaderna i disponibel inkomst förklaras dock av huruvida pensionären är sammanboende eller ensamstående. Bland de sammanboende männen hade hälften en disponibel inkomst per konsumtionsenhet över 27 000 kronor i månaden och 20 procent en disponibel inkomst över 38 000 kronor i åldern 66 till 70 års ålder. Bland de ensamstående männen i samma åldersgrupp hade hälften en disponibel inkomst över 17 700 kronor och 20 procent hade en inkomst över 28 500 kronor per månad.

Motsvarande jämförelse bland kvinnor visar att hälften av de sammanboende kvinnorna hade en disponibel inkomst över 25 000 kronor i månaden och 20 procent en inkomst över 36 000 kronor i månaden i åldersgruppen 66 till 70 år. Bland de ensamstående kvinnorna i samma åldersgrupp hade hälften en disponibel inkomst över 16 500 kronor per månad och 20 procent en inkomst över 27 100 kronor per månad

Figur 6 Disponibel inkomst per konsumtionsenhet under 2019

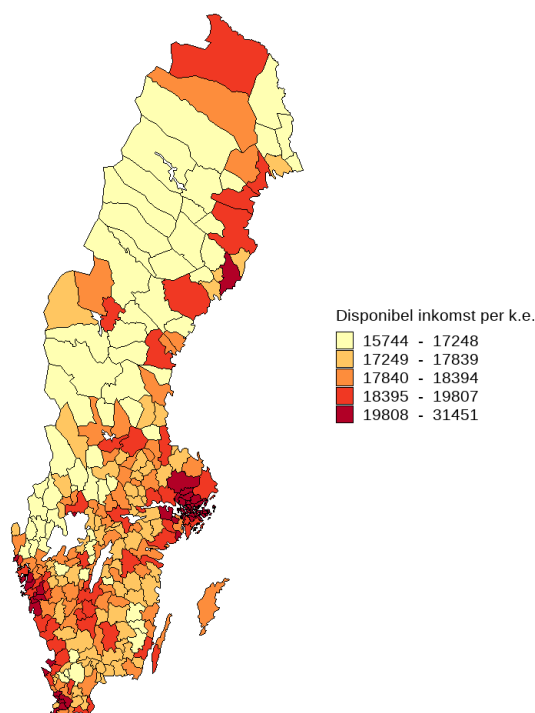
Bland de ensamstående männen äldre än 80 år hade 20 procent, vilket motsvarar 15 000 pensionärer, en disponibel inkomst under 13 000 kronor per månad. Bland de ensamstående kvinnorna i samma åldersgrupp hade 20 procent, vilket motsvarar 43 000 pensionärer, en disponibel inkomst under 11 900 kronor per månad.

Uttryckt som ekonomisk standard hade de sammanboende männen och kvinnorna i åldern 66 till 70 år en ekonomisk standard motsvarande 114 respektive 105 procent av den ekonomiska standarden i åldern 20 till 64 år. De ensamstående männen och kvinnorna i samma åldersgrupp hade en ekonomisk standard motsvarande 75 respektive 69 procent av den yngre befolkningens standard. Lägst ekonomisk standard inom pensionärskollektivet förekommer bland de äldsta pensionärerna. Den ekonomiska standarden bland de ensamstående kvinnorna äldre än 80 år motsvarar 58 procent av den ekonomiska standarden bland 20 till 64-åringarna. Bland de ensamstående männen äldre än 80 år motsvarar den ekonomiska standarden 65 procent av standarden bland 20 till 64-åringarna. Gruppen ensamstående äldre än 80 år består av ungefär 216 000 kvinnor och 75 000 män. En av fem ensamstående kvinnor äldre än 80 hade en ekonomisk standard under 50 procent av standarden bland 20 till 64-åringarna.

4.4. Stora skillnader i inkomster beroende på var pensionären bor

Den disponibla inkomsten skiljer sig också beroende på var i landet pensionären bor. Högst disponibel medianinkomst per konsumtionsenhet 2019 var det i Danderyd kommun, med 31 451 kronor per månad. Lägst disponibel medianinkomst per konsumtionsenhet var det i Dorotea kommun, med 15 744 kronor per månad. Snittet för disponibel inkomst skiljer sig alltså med 15 700 kronor per månad mellan kommunen i toppen av listan och den i botten. Många av de kommunerna med lägst disponibel inkomst ligger i de norra delarna av landet, sex av tio ligger i Norrland. De rikaste kommunerna återfinns i Stockholm, åtta av de tio kommunerna med högst disponibel inkomst ligger i Stockholms län.

Figur 7 Disponibel medianinkomst bland pensionärer per konsumtionsenhet uppdelat per kommun 2019

I kartan i figur 7 syns kommunerna färglagda efter medianen för de disponibla inkomsterna per konsumtionsenhet i varje kommun. Medianerna är i sin tur indelade i fem lika stora grupper till antalet, från femtedelen med de lägsta medianinkomsterna, 15 744 till 17 248 kronor per månad, till den högsta femtedelen, med medianinkomster mellan 19 808 och 31 451 kronor per månad. Spridningen av medianinkomst per kommun är relativt låg, det rör sig om en maximal skillnad på drygt 4 000 kronor för 80 procent av kommunerna. Först i den sista gruppen, de 20 procent av kommunerna som har de högsta disponibla inkomsterna, blir skillnaderna större. Här skiljer det sig medianinkomsten med över 12 000 kronor inom gruppen.

5. Förmögenheterna

För att få en bättre bild av pensionärernas ekonomiska levnadsförhållanden behöver även förmögenheter beaktas. Förmögenheten genererar visserligen inte alltid en avkastning som påverkar månadsinkomsten men en förmögenhet är ändå en tillgång som kan konsumeras eller belånas och som på så sätt har betydelse för den ekonomiska levnadsnivån.

Förmögenheten består dels av finansiella förmögenheter i form av sparande på exempelvis bankkonto, investeringssparkonto eller depåkonto, och dels av reala förmögenheter i form av fastighet.

Sedan förmögenhetsskatten avskaffades 2007 saknas dock registerdata på finansiell förmögenhet. Vad gäller real förmögenhet finns uppgifter om taxeringsvärden för småhus och tomtmark med mera. Registerdata om värdet för bostadsrätter finns dock inte.

Pensionsmyndigheten har vid flera tillfällen bett Statistiska centralbyrån skatta förmögenhetsuppgifter i syfte att beräkna det så kallade mörkertalet inom bostadstillägget, det vill säga antal pensionärer som har rätt till bostadstillägg men som inte har ansökt om det. De senaste uppgifterna togs fram under 2021 och det senaste taxeringsåret avser 2019. Dessa skattade uppgifter har använts även i denna rapport för att beskriva pensionärernas ekonomiska levnadsförhållanden.

5.1. Uppgifter om finansiella förmögenheter

De finansiella förmögenheterna är skattade utifrån deklarerade kapitalinkomster. Vad gäller investeringssparkonto och kapitalförsäkring har förmögenheten räknats fram utifrån den schabloniserade avkastningsskatt som gäller för de sparformerna. Vad gäller övriga sparformer har en avkastning på förmögenheten på 1 procent antagits. Antagandet om avkastningen är baserat på utvecklingen av och prognosen för inlåningsräntor och värdet på Stockholmsbörsen. För år innan förmögenhetsskatten slopades 2007 kan den skattade förmögenheten jämföras med den faktiska förmögenheten. Den skattade förmögenheten under 2006, baserat antagandet på 1 procent, stämmer väl överens med den faktiska förmögenheten under 2006.

Läsaren bör dock vara medveten om att dessa skattningar innehåller flera risker för fel. Vår bedömning är att de skattade förmögenheterna för 2019 som redovisas i rapporten underskattar de verkliga förmögenheterna för många individer men att uppgifterna ändå ger en rimlig lägstanivå av förmögenhetsuppgifter på individnivå, en godtagbar skattning på aggregerad nivå, samt att den relativa skillnaden i förmögenhet mellan individer och grupper ändå är rättvisande. Anledningen till att skattningen sannolikt underskattar förmögenheterna för många individer är antagandet om en kapitalavkastning på 1 procent gör att vi underskattar förmögenhet på bankkonton med lägre årlig avkastning än 1 procent. För en mindre grupp individer med aktier eller fonder på depåkonto så är förhållandet

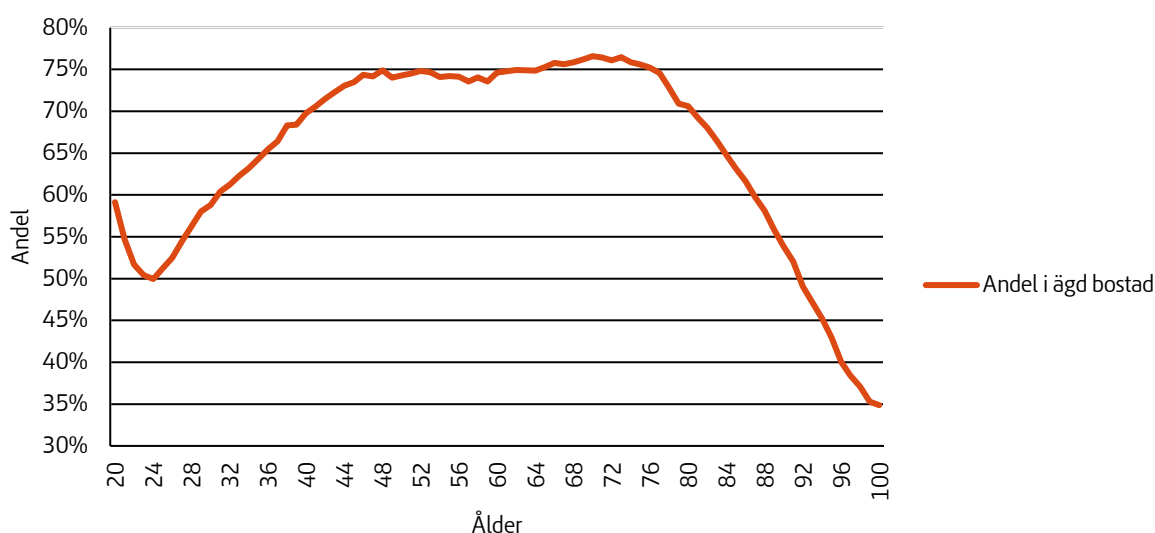
förmodligen det omvända, det vill säga att avkastningen har varit högre och att förmögenheten därför överskattas för dessa individer.

5.2. Uppgifter om reala förmögenheter

I den förmögenhetsuppgift som används i denna rapport har Pensionsmyndigheten inte haft möjlighet att inkludera värdet av den bostad som individen är folkbokförd. Eventuellt fritidsboende eller annan fastighet ingår dock i förmögenhetsmättet i form av taxeringsvärdet. Eftersom den egna bostaden är den största förmögenheten för de allra flesta innebär det i sig att förmögenhetsuppgifterna underskattas. Samtidigt är det inte säkert att värdet i bostaden alltid går att realisera till disponibel inkomst och på så sätt förbättra de ekonomiska levnadsförhållandena.

Majoriteten av pensionärerna bor i ägd bostad. Andelen 65-åringar som bodde i ägd bostad 2019 var 75 procent, eller drygt 80 000 personer. Även bland 90-åringarna bodde mer än hälften i ägd bostad, 11 500 personer, medan knappt 35 procent av 100-åringarna, 330 personer, gjorde det 2019.

Figur 8 Andel som bor i ägd bostad 2019

Även om förmögenheten i bostaden inte alltid kan realiseras är det ändå relevant att nämna värdeutvecklingen i bostaden när förmögenheten ska beaktas. Värdet på bostadsrätter i riket ökade till exempel med 579 procent under perioden 1997 till 2017. För villor har värdet ökat med 249 procent under samma period.¹⁸ Rimligen har alltså även pensionärernas reala förmögenheter ökat under denna period.

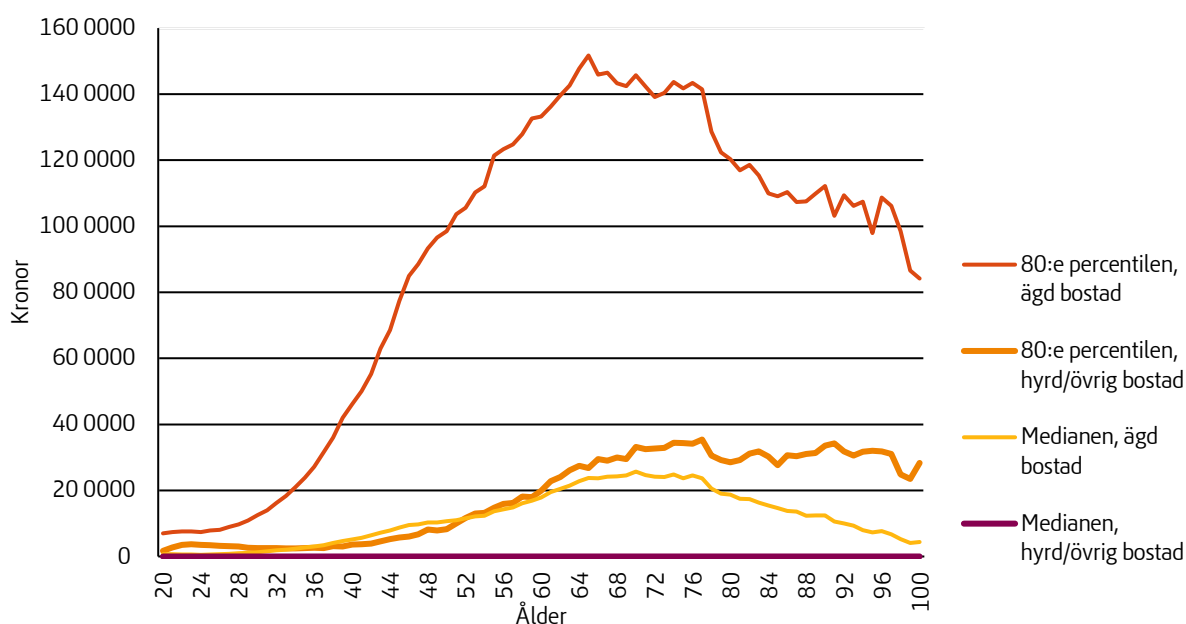
¹⁸ <https://www.svenskfast.se/guider/bostadspriser/2021-12-20>

5.3. Pensionärerna har den största förmögenheten

Medianvärdet för den skattade nettoförmögenheten, utöver den egna bostaden, bland de som är äldre än 65 år är 115 000 kronor. Det kan jämföras med medianvärdet för nettoförmögenheten i åldern 20 till 64 år, vilket är 18 000 kronor. Pensionärerna hade således en 6 gånger högre förmögenhet än den yngre befolkningen under 2019. Detta innebär att pensionärernas förmögenhet i jämförelse med övriga befolkningen har ökat över tid om man jämför med de resultat som sågs i de tidigare rapporter som presenterades i avsnitt 2.1. Till exempel var pensionärernas förmögenhet år 1999 enbart tre gånger så stor som den övriga befolkningen, men med skillnaden att den egna bostaden inkluderades i förmögenheten både bland pensionärer som bland övriga befolkningen i uppgiften från 1999.

Förmögenheterna är inte jämt fördelade utan koncentrerade dels till den majoritet som äger sin bostad och dels till de högre percentilgrupperna. Exempelvis har 20 procent av 65-åringarna som äger sin bostad en nettoförmögenhet, utöver bostaden, över 1,5 miljon kronor medan medianen i gruppen är 238 000 kronor. Bland 80-åringarna som äger sin bostad har 20 procent en förmögenhet över 1,2 miljoner kronor, utöver bostaden. Samtidigt har hälften ingen förmögenhet alls, inom alla åldersgrupper och oavsett boendeform. Denna siffra är högre än den som fanns tjuugo år tidigare då enbart en av fem pensionärer saknade en förmögenhet. Måtten är dock inte exakt likadana eftersom det tidigare fanns exakta uppgifter för förmögenhet, medan de för 2019 istället är skattade.

Figur 9 Nettoförmögenhet utöver bostaden 2019

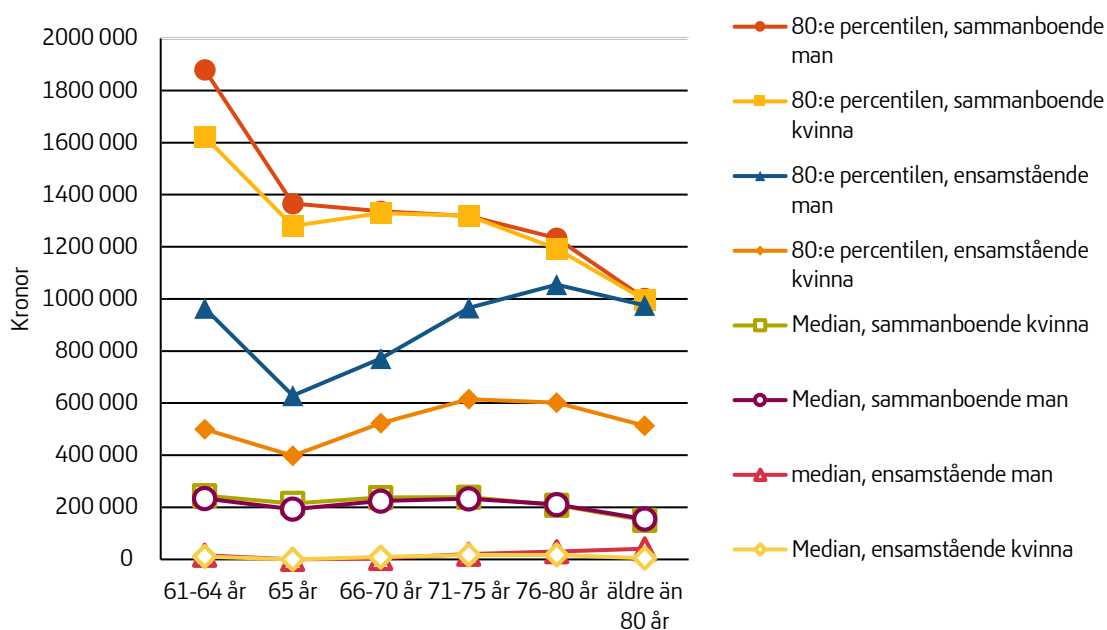

5.4. Sammanboende och män har högst förmögenhet

Ensamstående pensionärer har genomgående lägre förmögenhet än sammanboende. Medianförmögenheten för en ensamstående kvinna eller man vid 65 års ålder är noll kronor. Den sammanboende kvinnan och mannen har dock en medianförmögenhet på 215 000 kronor respektive 193 000 kronor. Vidare har ensamstående män något högre medianförmögenhet än ensamstående kvinnor medan sammanboende kvinnor har något högre medianförmögenhet än sammanboende män.

Bland de med högst förmögenhet, i figur 10 illustrerat med den 80:e percentilen, har sammanboende män något högre förmögenhet än sammanboende kvinnor. Skillnaden mellan könen är dock marginell bland sammanboende, den stora skillnaden blir i jämförelse med ensamstående och i jämförelse mellan könen inom gruppen ensamstående. Exempelvis har 20 procent av de sammanboende kvinnorna och männen i åldern 71 till 75 år, 33 700 pensionärer respektive 38 100 pensionärer, en förmögenhet över 1,3 miljoner kronor. Bland de ensamstående kvinnorna och männen i samma åldersgrupp är det 20 procent, 22 600 respektive 15 200 pensionärer, som har en förmögenhet över 615 000 kronor respektive 966 000 kronor. Såväl bland de sammanboende som ensamstående männen och kvinnorna har 20 procent, drygt 420 000 pensionärer, ingen förmögenhet enligt de skattade uppgifterna. Den 20:e percentilen är dock inte utritad i figuren nedan.

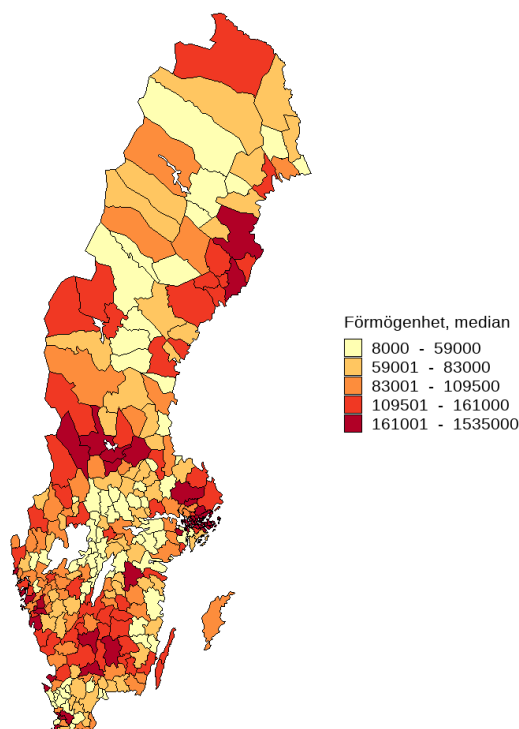
Figur 10 Nettoförmögenhet utöver bostaden 2019, sammanboende och ensamstående kvinnor och män

5.5. Pensionärernas förmögenheter per kommun

Förmögenheterna skiljer sig betydande åt beroende på var i landet pensionären bor. Högst förmögenhet per individ 2019 var det i Danderyd kommun, med en medianförmögenhet på 1,5 miljoner kronor totalt för en pensionär, utöver den egna bostaden. Lägst förmögenhet var det i Bjuv kommun, med en medianförmögenhet på 8 000 kronor. Överlag är det de skånska kommunerna som sticker ut i bottenskiktet, sex av de tio kommunerna med lägst skattad förmögenhet ligger i Skåne. Stockholm utmärker sig i toppen, åtta av de tio mest förmögna kommunerna ligger i Stockholms län.

Figur 11 Pensionärernas medianförmögenhet per kommun 2019

I kartan i figur 11 syns kommunerna färglagda efter medianen för skattad förmögenhet per individ i varje kommun. Medianförmögenheterna är i sin tur indelade i fem grupper, från den lägsta femtedelen, med 8 000 till 59 000 kronor i medianförmögenhet, till den högsta femtedelen, med medianförmögenheter mellan 161 001 och 1 535 000 kronor. Spridningen av medianen för skattad förmögenhet per kommun är betydligt högre än den för disponibel inkomst, det rör sig om skillnader på över 150 000 kronor för de lägsta 80 procenten av kommunerna.

6. Utgifterna

6.1. Vilka är utgifterna och hur är de skattade

De disponibla inkomsterna är, eller kan te sig, mer eller mindre tillräckliga beroende på vad de är tänkta att räcka till. I detta avsnitt redogörs därför de utgifter en pensionär kan tänkas ha och hur mycket som finns kvar av den disponibla inkomsten efter att dessa utgifter är betalda. Uppgifterna över utgifter är hämtade från två källor. Dels används Konsumentverkets data för hushållskostnader, och dels används uppgifter från Statistiska centralbyråns (SCB) mikrodatabas FASIT gällande boendekostnader.

Konsumentverkets beräkningar för hushållens utgifter bedöms av Konsumentverket stå för omkring en tredjedel av hushållens totala utgifter. I underlaget ingår såväl individuella utgifter och hushållsgemensamma utgifter. De individuella utgifterna avser saker som till exempel livsmedel, kläder och mobiltelefon, medan de hushållsgemensamma avser olika förbrukningsvaror, hemutrustning, medier, hushållsel, vatten och avlopp samt hemförsäkring. De individuella kostnaderna finns uppdelat på olika ålderskategorier. Vi har i denna rapport använt oss av de äldre ålderskategorierna för att skatta pensionärernas omkostnader.

Beräkningarna tar inte hänsyn till att en person i hushållet kan ha olika typer av sjukdomar eller funktionsvariationer, vilket kan medföra olika extra kostnader. Denna typ av utgift kan rimligen antas vara vanligare för äldre personer, vilket gör att de utgifter som anges här troligen underskattar de faktiska utgifterna för många hushåll. Förutom olika kostnader kopplat till hemförsäkringar saknar underlaget variation i utgifter kopplade till boendeort. Överlag bör dessa utgifter ses som en grov schablonbild av hur utgifterna kan se ut för en genomsnittlig pensionär och bör inte tolkas som faktiska utgifter för gruppen.

Utgifterna från Konsumentverket innehåller alltså inte boendekostnader. Skattade boendekostnader har istället hämtats från FASIT och som alltid med skattade uppgifter finns det en risk att uppgifterna inte helt representerar verkligheten. Enligt SCB:s urvalsundersökning Hushållens utgifter står boendekostnader för någonstans mellan 23 till 35 procent av hushållens utgifter. Andelen är högre för ensamstående hushåll utan barn, 35 procent, än för sammanboende hushåll utan barn, 26 procent.¹⁹ Enligt samma undersökning är hushållens genomsnittliga disponibla inkomst generellt högre för de boende i egnahem, följt av de i bostadsrätt. De i hyresrätt har generellt lägst disponibel inkomst.

Detta lämnar alltså cirka ytterligare en tredjedel av utgifterna som varken kan sorteras in under Konsumentverkets hushållskostnader eller inom boendekostnader skattade i FASIT. De utgifter som inte räknas in i

---

¹⁹ Hushållsgrupp – andel av totala utgifter per hushåll år 2012 (scb.se)

schablonkostnaderna som tas upp i denna rapport kan till exempel röra sig om utgifter för transport, sjuk- och tandvård eller restaurangbesök.

För att korrekt kunna beräkna ett hushålls utgifter behövs uppgifter gällande hemmaboende barn. Eftersom det data som rapporten utgår ifrån saknar sådana uppgifter så har det, till skillnad mot föregående avsnitt, inte tagits fram några jämförande uppgifter vad gäller utgifter för resten av befolkningen. Antalet pensionärshushåll som har hemmaboende barn har bedömts vara marginellt och därmed har kostnaderna för sammanboende pensionärer beräknats enbart som sammanboende utan barn.

6.2. Redovisning av kronor kvar efter utgifter

Enligt Konsumentverkets beräkningar hade en individ som bodde ensam och var 65 år eller äldre under 2019 levnadskostnader på kring 6 140 kronor per månad. Samma person som bodde i ett hushåll bestående av två personer hade levnadskostnader på 3 165 kronor per månad. Den genomsnittliga boendekostnaden för pensionärerna under 2019 var 4 919 kronor per månad. I snitt kommer därmed en ensamstående pensionär ha månadsutgifter på 11 059 kronor per månad och en sammanboende pensionär månadsutgifter på 8 084 kronor.

Uppgiften om boendekostnad finns skattad på individnivå och varierar därmed från individ till individ i beräkningarna i rapporten, till skillnad från de övriga levnadskostnaderna som är satta till de schablonvärden från Konsumentverket som redovisats i föregående avsnitt. En individs levnadsomkostnader kopplas till uppgifter om de är ensamstående eller sammanboende och deras levnadsomkostnader kopplas till motsvarande schablonvärde. Eftersom levnadsomkostnader tar hänsyn till hushållets sammansättning och boendekostnaderna enbart finns tillgängliga på individnivå, har beräkningarna i detta avsnitt utgått från disponibla inkomster på individnivå. Därför kommer en närmre nedbrytning på hushållsnivå och ekonomisk standard att saknas, dessutom jämförs pensionärerna inte med resterande befolkningen.

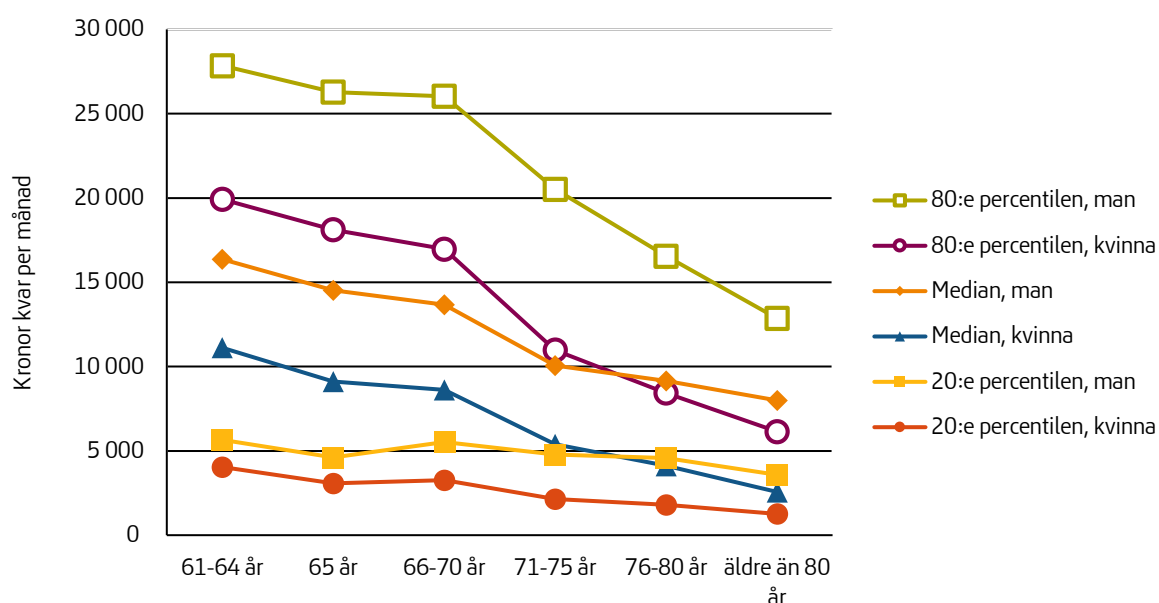
Fördelningen av inkomster efter utgifter följer i mångt och mycket som kan ses för övriga disponibla inkomster på individnivå, vilket framgår i figur 12. Det betyder att den grupp i pensionärskollektivet med mest kvar i plånboken efter skatter och efter att boendekostnader samt andra nödvändiga kostnader som mat är betalda, är yngre män 61 till 64 år, där har en av fem minst har 27 800 kronor över varje månad. Den grupp som har det sämst är återigen de kvinnor som är 80 år eller äldre, där har en av fem som mest 1 300 kronor kvar efter att de nödvändigaste utgifterna; boende, el och mat med mera, är betalda. Den ensamstående medianpensionären har 3 200 kronor kvar per månad efter de nödvändigaste utgifterna är betalda, den sammanboende medianpensionären har 9 900 kronor kvar.

Vi kan se att hälften av alla män i 65-årsåldern har minst 14 500 kronor kvar som inkomst. För samma grupp kvinnor finns det minst 9 100 kronor över, alltså 5 400 kronor mindre än för männen. För de rikaste 20 procenten är den totala skillnaden mellan könen ännu större, nästan 8 200 kronor, medan

det för de fattigaste 20 procenten rör sig om 1 500 kronor i skillnad. Kvinnornas kvarvarande inkomst efter utgifter är proportionerligt mer lika männens kvarvarande inkomst vid de yngre åldrarna. För åldersgruppen 61 till 64 år utgör kvinnornas kvarvarande medianinkomst 68 procent av de motsvarande männens medianinkomst, i åldersgruppen äldre än 80-år har kvinnornas kvarvarande inkomst sjunkit till 32 procent av männens i samma åldersgrupp. En liknande utveckling ses för de rikaste och fattigaste grupperna.

I åldersgruppen 76 till 80 års ålder har hälften av männen mer kvar av sin disponibla inkomst efter utgifter än femtedelen av kvinnorna med högst inkomst i samma åldersgrupp. För män som är 80 år eller äldre har hälften 8 000 kronor eller mer över efter utgifter, samtidigt som bara en av fem kvinnor i samma åldersgrupp har 6 100 kronor eller mer över. Att kvinnorna halkar efter är sannolikt en effekt av att de går från att leva som sammanboende till att leva i ensamhushåll i större utsträckningen än männen, ett resultat som beror på att mannen ofta är den äldre partnern i förhållandet samt att kvinnor har en högre förväntad livslängd.

Figur 12 Disponibel inkomst per individ efter utgifter 2019

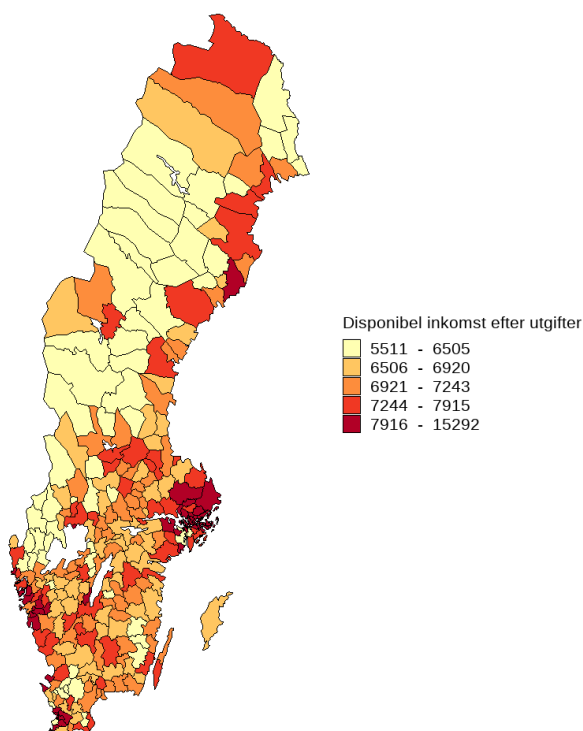
6.3. Kvar efter utgifter per kommun

I likhet med tidigare kapitel skiljer sig också pensionärernas samlade ekonomi beroende på var i landet pensionären bor. Mest pengar kvar per pensionär, efter att ha betalat tillexempel boendeutgifter och livsmedel, är det i Danderyd kommun, med en median på 15 292 kronor per månad. Detta speglar därmed resultaten för kommunen med högst disponibel inkomst. Minst antal kronor kvar efter utgifter är det för pensionärerna i Dorotea kommun, med en median på 5 511 kronor, vilket även det speglar kommunen med lägst disponibel inkomst. Bilden för Malmö kommun, med en median på 5 533 kronor kvar efter utgifter speglar dock inte kommunens

disponibla inkomster. Malmö placerar sig på plats 110 avseende kommuninvånarnas disponibla medianinkomster på individnivå rangordnat för högst till lägst, alltså en bra bit över medel bland Sveriges 290 kommuner. Utifrån vad pensionärerna har kvar efter utgifter hamnar dock Malmö näst sist. Placeringen återspeglar troligtvis de högre boendekostnader som är förknippade med en större tätort som Malmö, som dock inte kompenseras med en högre disponibel inkomst i motsvarande grad. Det senare kan i sin tur eventuellt bero på en underskattning av inkomsterna i Malmö om en stor andel av inkomsterna inte deklarerats i Sverige. Resultaten för de kommunerna med högst medianer speglar däremot de föregående resultaten för disponibel inkomst samt förmögenheter, det vill säga Stockholmskommunerna har de högsta medianvärdena för pengar kvar av den disponibla inkomsten efter utgifterna. Detta tyder på att de högre inkomsterna i Stockholm väger upp för de högre boendekostnaderna.

Figur 13 Pensionärernas individuella disponibla inkomst efter utgifter per kommun 2019

I kartan i figur 13 syns kommunerna färglagda efter medianen för skattat antal kronor kvar efter skattade utgifter per konsumtionsenhet i varje kommun. Medianerna är i sin tur indelade i fem grupper, från den lägsta femtedelen, med medianinkomster mellan 5 511 och 6 505 kronor kvar efter utgifter, till den högsta femtedelen, med medianinkomster mellan 7 916 och 15 292 kronor kvar efter utgifter.

7. Slutkommentar och iakttagelser

Pensioner har för de flesta pensionärer en mycket stor och oftast avgörande betydelse för deras ekonomiska levnadsförhållande. Pensionärers ekonomi påverkas dock ofta av ett helt förvärvslivs sparande varför det särskilt för detta kollektiv är av betydelse att se till flera omständigheter för att kunna bedöma hur deras faktiska levnadsförhållanden är. Denna rapport breddar därför bilden av pensionärernas ekonomiska levnadsförhållande genom att redovisa all disponibel inkomst snarare än enbart pensionen.

Även hushållssammansättningen har stor betydelse för levnadsförhållandena. Den här rapporten har därför också redovisat pensionärernas ekonomi med hänsyn tagen till hushållets hela ekonomi, det vill säga den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet och jämfört den med den yngre befolkningens, ett relativt mått som brukar benämnas som ekonomisk standard. För att ytterligare komplettera bilden över levnadsförhållandet har förmögenheterna skattats och jämförts med den yngre befolkningen. Vidare har en schablonbild av hur utgifterna kan se ut för en genomsnittlig pensionär presenterats.

De viktigaste iakttagelserna i rapporten är:

- Pensionärernas ekonomi är generellt sett god i förhållande till befolkningens ekonomi i stort. Pensionsmyndighetens bedömning att pensionärernas ekonomi generellt sett är god innebär dock inte att den ekonomiska situationen är god för alla pensionärer.
- Pensionärernas ekonomiska standard, det vill säga då hänsyn tas till hushållssammansättningen, var 79 procent av 20 till 64-åringarnas standard under 2019.
- Pensionärernas individuella disponibla inkomster var under samma år 65 procent av 20 till 64-åringarnas.
- Förmögenheten var sex gånger högre bland pensionärerna än inom åldersgruppen 20 till 64 år.
- Pensionärer är på motsvarande vis som övriga befolkningen en heterogen grupp och det finns en betydande spridning av såväl inkomster som förmögenheterna bland pensionärerna.
- Sammanboende pensionärerna har en högre disponibel inkomst och högre ekonomisk standard än ensamstående pensionärer.
- Kvinnor har genomgående lägre inkomster och förmögenheter än män, detta gäller särskilt äldre ensamstående kvinnor.
- En genomsnittlig pensionär har en tillräcklig samlad inkomst, inklusive till exempel bostadstillägg, för åtminstone två tredjedelar av de genomsnittliga utgifterna de förväntas ha. För den femtedel av kvinnorna äldre än 80 år, ungefär 57 000 pensionärer, rör det sig dock om högst runt 1200 kronor som ska täcka den sista tredjedelen av utgifter.

En förklaring till att pensionärernas ekonomiska standard är högre än den individuella disponibla inkomsten i förhållande till den yngre befolkningen, 20 till 64 år, är att pensionärer till skillnad från den yngre befolkningen generellt sett saknar försörjningsbördan i form av hemmaboende barn. Det betyder att pensionärerna kan dra nytta av alla de fördelar som finns av att bo i ett gemensamt hushåll med delade kostnader, men eftersom pensionärerna generellt sett inte har hemmavarande barn, är försörjningsbördan och utgifterna för pensionärerna generellt lägre jämfört med den yngre befolkningen.

Som också framgått av den tidigare rapporten i denna serie "Är pensionerna tillräckliga?" finns en inte obetydlig grupp pensionärer med små eller otillräckliga inkomster. Den här rapporten har visat att det gäller även om man beaktar andra inkomster än pensioner. Det är också naturligt att de som har haft låga inkomster under förvärvslivet och därmed får en låg pension också haft sämre möjligheter att förbättra sin ekonomi på annat sätt. Trots det är andelen pensionärer som oroar sig över sin ekonomi lägre än i befolkningen i övrigt - tio procent bland pensionärerna respektive 21 procent i övriga befolkningen. Om det beror på att pensionerna är mer stabila än arbetsinkomster, en högre grad av sparkapital, skilda värderingar eller andra skäl har dock inte kunnat analyseras inom ramen för denna rapport.

Resultaten i denna rapport överensstämmer relativt väl med de resultaten i de departementserierapporter som Socialdepartementet publicerat om pensionärernas ekonomiska levnadsvillkor. Den ekonomiska standarden för pensionärer låg under nittioåret på en nivå på mellan 80 och 90 procent av övriga befolkningens, alltså inte helt väsensskilt från de 79 procent som sågs för år 2019. Att den ekonomiska standarden är så pass god för många pensionärer kan vara en delförklaring till att många fortsatt går i pension innan eller vid 65 års ålder. Trots att den allmänna pensionen per månad blivit lägre på grund av den ökade livslängden kan den totala ekonomin i hushållet, tillsammans med förmögenheten, göra att levnadsstandarderna uppfattas som tillräcklig utan att behöva arbeta fler år.

Pensionärer är fortfarande den grupp i samhället som har störst förmögenhet, samtidigt som många pensionärer fortsatt helt saknar en förmögenhet. I denna rapport underskattas förmodligen förmögenheterna för många individer, möjligen med undantag för dem med stor förmögenhet, eftersom registerdata över förmögenheter numera saknas. Det kan förklara varför det 2019 var hälften av pensionärerna som saknade en förmögenhet jämfört med de tidigare 20 procenten år 1999.

Förmögenheten bland pensionärer är i genomsnitt sex gånger högre jämfört med resten av befolkningen. Till stor del torde det kunna förklaras av att pensionärer har haft betydligt fler år att bygga upp en förmögenhet än yngre personer. Samtidigt är möjligheten att spara korrelerad till den inkomst man har haft under livet, varför spridningen är betydande och förstärker den totala spridningen i levnadsförhållanden. År 1999 var förmögenheten bland pensionärerna tre gånger högre än bland befolkningen i övrigt men då ska

beaktas att även egen bostad ingår i förmögenhetsuppgiften 1999 medan den egna bostaden inte ingår i förmögenhetsskattningen för 2019. Det är därför inte möjligt att nu göra någon närmare analys av hur fördelningen av förmögenhet har förändrats över tid.

En slutsats av rapporten är att andra förhållanden än pensioner ofta har stor betydelse för de samlade levnadsförhållandena. Pensionsmyndigheten avser därför i kommande rapporter återkomma med kompletterande och fördjupade redovisningar. Ett sådant exempel är en longitudinell analys över hur enskilda pensionärs ekonomiska standard har förändrats över en längre tidsperiod. Resultaten skulle även kunna ge en mer komplett bild av utgifterna till skillnad från de uppskattade två tredjedelarna som denna rapport tog hänsyn till. Med mer exakta uppgifter kring utgifter skulle pensionärernas ekonomiska marginaler kunna jämföras med den övriga befolkningens på ett mer konkret sätt.

Närmast kommer i den pågående faktaserien en rapport som analyserar skillnaden mellan kvinnor och män (Rapport 4: ” Hur kan pensionsgapet mellan könen minska inom ramen för pensionssystemet?”) och analysera den grupp av pensionärer som har sämst ekonomi (Rapport 6:” Varför finns det fattiga pensionärer – vilka är de och hur kan de bli färre?”).

8. Erata

Det här är en uppdaterad och rättad version av rapporten Pensionärernas ekonomiska levnadsförhållanden. Den första versionen som publicerades den 17 januari 2022 innehöll en avgränsning som innebar att pensionärer som endast hade tilläggspension exkluderades i rapportens redovisning och analys. I denna uppdaterade version definieras en person som pensionär om den under 2019 tog ut minst hälften av sin inkomstpension, tilläggspension, garantipension eller hade en utbetalning av äldreförsörjningsstöd.

Att pensionärer med enbart tilläggspension exkluderades i den förra versionen gav en felaktig bild av antalet äldre pensionärer. Gruppen äldre än 80 år underskattades med 225 344 personer.

Exkluderingen fick även följd effekter genom att median- och percentilinkomsterna underskattades, liksom förmögenheten, för åldersgruppen äldre än 80 år. Exempelvis angavs att den ekonomiska standarden för ensamstående män och kvinnor äldre än 80 år var 59 respektive 56 procent av standarden bland 20 till 64-åringarna. Rätt uppgift är att den ekonomiska standarden för ensamstående män och kvinnor äldre än 80 år var 65 respektive 58 procent av standarden bland 20 till 64-åringarna.

För pensionärskollektivet som helhet fick exkluderingen effekt i motsatt riktning. Den ekonomiska standarden för medianpensionären angavs uppgå till 82 procent av standarden bland 20 till 64-åringarna. Rätt uppgift är att den ekonomiska standarden för medianpensionären uppgår till 79 procent av standarden bland 20 till 64-åringarna.

Sammanfattningsvis gjorde exkluderingen av pensionärerna med tilläggspension att medianinkomsten för hela pensionärskollektivet överskattades en aning medan inkomsterna för de äldsta pensionärerna, med lägst inkomster, underskattades. Vidare underskattades pensionärskollektivets förmögenhet något i förhållande till den yngre befolkningens förmögenhet.

I denna uppdaterade version av rapporten är exkluderingen och samtliga följdfel åtgärdade i text samt i berörda figurer. De kapitel det berör är kapitel 1, 4, 5 och 6. De tabeller och figurer som är uppdaterade är tabell 1 samt figur 5, 6, 7, 10, 11, 12 och 13.

www.pensionsmyndigheten.se

